ԹԵՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻՎԱՏՏԸ ՓՈԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱԲՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . . 180 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . . 90 »
Իւչ այլըգ . . . . . . 50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . . . . 220 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . . 110 »

30 ՓԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3ինճի սահիֆէյէ . . 6 ղրշ.
4ունճիւ սահիֆէյէ . . . . 2½ »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրը սարրաֆիյէյէ այիտ իլանաթ.
2 վէ 3ինճիւ սահիֆէ[illegible] ղրշ.
4ունճիւ սահիֆէյէ [illegible]
Չիյաւէ միւսա[illegible]
այըր բազարլըգ օլուր
Մէվ[illegible]

Խտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Էպիլ Պապը Ճալիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 3տէ տիր ։— ավէթանըն ումուրը խտարէ վէ թահրիրիյէսինէ [illegible] Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմաղը կիպի, քեաֆֆէի մէքթուպլին սախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա խտէ[illegible] հագգընտա

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Պապը Ալինին՝ Գարատաղ մէսէլէսինին հալլ ու թէսվիյէսի իչիւն տուէլը մուազզամէնըն թէվասութը տօսթանէլէրինէ միւրաճաաթ իթտիյինի 3-ւ եազըեօր ։

—

Թունա գօնֆէրանսընա տաիր Լօնտրատա Օսմանըը սէֆիրի Միւզիւրիւս բաշա հազրէթլէրինէ ճանիպը Պապը Ալիտէն կէօնտէրիլէն թալիմաթ մուճիպինճէ, բաշաի միւշարէլէյհ՝ գօնֆէրանստա էքսէրիյէթը արա հանկը թարաֆտա պուլունուր իսէ օլ թարաֆ իլէ հէմէֆքեար պուլունաճագ, վէ պիր մատտէի միւշքիլէ զուհուրինտէ, Պապը Ալիտէն իսթիյզան իտէճէք տիր ։ Թունա մէսէլէսի խարիճինտէ պիր մէսէլէ զուհուրինտէ, Միւզիւրիւս բաշա գօնֆէրանստա հազըր պուլունմայաճագ տըր ։

—

Շարգի Ռումէլի վալիսի Ալէգօ բաշա հազրէթլէրի իլէ Ֆիլիպէ Րուս գօնսօլօսը Մ. Գրէպէլին պէյնլէրինի պուլմագ իւզրէ պաղը սիւֆէրա թարաֆընտան թէվասութ օլունտըղը ճիհէթլէ, մումաիլէյհ Մ. Գրէպէլին մէմուրիյէթինտէ իպգա օլունաճաղը մէրվի տիր ։

—

Սըր Թօմաս Թանգրէտ նամընտա պիր Ինկիլիզ միւհէնտիսի Թիւրքիատա ումուրը նաֆիա իճրաաթը իչիւն պազը միւթէպէր Ինկիլիզ սէրմայէտարանը իլէ աղտը շիրքէթ էյլէմիշ իմիշ ։

Միւհէնտիսը մումաիլէյհ Ինկիլթէրրատա պէօյլէ քէօբրիւլէր վէ շիմէնտիֆէրլէր ինշա իթմէսիյլէ քեամը շէօհրէթ էյլէմիշ իմիշ ։

—

Պու քէրրէ Մըսըրտա [illegible] եանի «Մըսըր Ալէմի կազէթասը» նամը իլէ Ալէմանճա պիր կազէթա իհտաս օլընաճագ իմիշ ։

—

Մէմուրէն Մըսըրտա պուլունան եավէրանը Շահանէտէն Թէվֆիգ պէյ՝ Տէրսաատէթէ ավտէթ իչիւն էմր ախզ իթմիշ օլմաղլա, Գահիրէտէն Իսքէնտէրիյէյէ մուվասէլէթ իթմիշ տիր ։

—

Ցիւնքի [illegible] կազէթասը՝ Թիւրքիանըն ահվալը էգօնօմիգիյէսի հագգընտա ուզուն պիր պէնտ եազարագ, պունտա կէչէնտէ եազտըղըմըզ կէօմրիւքճէ իտխալաթ վէ իխրաճաթ հագգընտա պէյանը միւթալէայա կիրիշիպ, Թիւրքիատան աղ մալ իխրաճ օլունարագ չօգ մալ իտխալ օլունտըղընը վէ պունըն տէվլէթը Օսմանիյէնին ահվալը էգօնօմիգիյէսինճէ քիւլլի մազարրաթը մուճիպ օլտուղընը, վէ սէրմայէլէրին եօնէ Թիւրքիատան պաշգա մահալլէրէ նագլ իտիլմիւքլէրինի, վէ պու միւճէսսիւմ մէմալիքը Օսմանիյէտէ զարուրէթ ու սէֆալէթին տէրէճէի նիհայէտէ չօղալտըղընը, վէ միւլայաթտա եէրլի մանիֆաթուրա ֆապրիգալարը օլմատըղը հասէպիլէ մուիթլագա մանիֆաթուրայա իհթիյաճ կէօրիւլտիկի հալտէ պունուն իսթիհրասընտան սարֆը նազար օլունմասը տա՝ միլայաթ էհալիսինին նէ տէրէճէլէրտէ ֆագր ու զարուրէթէ տուշար օլտուգլարընա պիր տէլիլը ճէսիմ պուլունտըղընը, վէ իխրաճաթըն մըգտարը Թիւրքիատա ատամ պաշընա 58 ղրշ. օլտուղու հալտէ Ռումանիատա 133, Սըրպիատա 126 վէ Եունանիսթանտա 220 ղրշ. օլտուղընը, վէ պունուն սէպէպի իսէ՝ մէզքիւր հիւքիւմէթլէր թօփրագընըն Թիւրքիատան զիյատէ մահսուլտար պուլունմասը օլմատըղընը, չիւնքի Թիւրքիա թօփրաղը բէք զիյատէ ֆէյզ ու պէրէքէթլի օլուպ, Թիւրքիատան հէր նէվի պուղտայ վէ շէխայիր, թիֆթիք, քէօք պօյասը, մէյվէ, եաբաղը, խիճ, թիւթիւն, աֆիյօն, ղամիս, ճէհրի, մազի իխրաճ օլունտըղընը վէ խինէ մէմալիքը Շահանէտէ քիւլլիյէթլի մատէնլէր պուլունտըղընը, վէ պիւթիւն պու զէնկինլիքլէրէ պէրապէր Թիւրքիանըն՝ քէնտիսինտէն բէք աղ մալ իխրաճ իտէն վէ Թիւրքիա գատար սէրվէթը թապիիյէլէրի պուլունմայան մէմլէքէթլէրէ միւսավի մալ իխրաճ իթմէյիպ անլէրտէն բէք կէրի գալտըղընը պէյան իտէրէք մէգալէսինէ պէրվէճհը աթի ֆիգրա իլէ նէթիճէ վէրիյօր ։

«Մէմլէքէթ էհէմիյէթլի սէրմայէլէրի սայէսինտէ եէնիտէն հայաթ պուլմալը տըր . պունտան պաշգա հիչ պիր շէյ հասըլաթը չօղալթմազ վէ մէմլէքէթի րէֆահ ու սաատէթէ նաիլ իթմէզ ։ Ալիւրէն պիր խալլի իմթիյազլար վէրիլմիշ իսէ տէ, պունըն հէքսինի պիր ալարագ, բէք տէ էհէմիյէթլի օլմատըղը կէօրիւլիր ։ Պու իմթիյազլարտան բէք չօղը գայիպ իճրա օլմայաճագ, վէ իմթիյազաթը մէզքիւրէնին ճիմլէսի տէ մէվգիի իճրայէ վազ օլունսա պիլէ խինէ տէնիզտէ պիր տամլա սու տիմէք օլաճագ տըր ։ Էն իղթիյազը չէյ՝ մէմլէքէթին հէր ճիհէթինէ միւլմէտ օլաճագ վէ հէր ուղազ միլայէթ վէ շէհիրլէրտէն մահսուլաթը նագլ իչիւն վասէթա վէ իսկէլէլէր բէյնա իտէպիլէճէգ շիմէնտիֆէր իմթիյազլարը վէրիլմէք տիր ։ Իշթէ շարէլի էճկեանէ պու տըր ։ Հէր նէ գատար պու իշ կէճիքմիշ իսէ տէ, գաթիէն գանն իտէրիզ քի, պու թէտպիրին իճրասը հէնուզ միւմքին օլապիլիր »

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ցիւնքի կիւն տուէլը մուազզամա պաշ թէրճէմանլարը՝ Պապը Ալիտէ խարիճիյէ միւսթէշարլըղը տաիրէսինտէ միւսթէշար Տատեան Ցարութիւն էֆէնտի հազրէթլէրինին թահթը րիյասէթինտէ օլարագ աղտը իճթիմա իտիպ, բաժ էնթա մէսէլէսի հագգընտա միւզաքէրաթտա պուլունմուշլար տըր ։

—Պիրէր մաաշ վէրիլմէք իւզրէ տիւն ումում տէվաիր վէզնէտարլարը Մալիյէ խազինէսինէ ճէլպ օլունմուշլար իսէ տէ, վէզնէնին մէվճուտը քիֆայէթ իթմէտիյինտէն, բէնշշէնպիհ կիւնիւնէ պըրագըլմըշ իմիշ ։

—Բօրթուկալ հիւքիւմէթինին Տէրսաատէթտէ պիր օրթա էլչիլիք իհտաս իտէճէկինի պունտան ագտէմ եազմըշ իտիք ։

Մալիւմաթը ախիրէյէ կէօրէ, պու քէրրէ օրթա էլչիլիք րիւթպէսինէ թէրֆի իտիլէն Բօրթուկալըն Ռոմա սէֆարէթի պիրինճի սըր քեաթիպի Մ. լը Շըվալիէ տը Զարիսս-Ժանթիլ Տէրսաատէթ Բօրթուկալ էլչիլիյինէ նասպ օլունաճագ տըր ։

—Խարիճիյէ նէզարէթի տախիլիյէսինտէքի ումուրը հուգուգիյէի միւխթէլիթէ գալէմի միւտիրի Նիշէր պէյ՝ իգամէ իրատէ գօնսօլոսլիւգու հիւքիւմէթը մահալլիյէսի Օսմանիյէ պէյնինտէ զուհուրա կէլէն իխթիլաֆը էֆքեարը պէրթարաֆ իթմէք իւզրէ պունտան աղտէմ իսփահանտա կիթմիշ, վէ պու մէմուրիյէթինի հիւսնի սուրէթտէ պաշա չըգարարագ կէչէն ճումա էրթէսի կիւնիւ Տէրսաատէթէ ավտէթ իթմիշտիր ։

—Կէչէն կէճէ Պէյօղլունտա Աբօսթօլ նամընտա պիր շախս՝ գալպ Մէճիտիյէ սիւրմէքտէ իւքէն թէվգիֆ իտիլմիշ տիր ։

—Բիւսիա թէպաասընտան Գիւսթէֆին նամընը ալան պիր շախս՝ Ալէմանիատա գալպազանլըգ ճինայէթիյլէ մահկում պուլունտըղը հալտէ Տէրսաատէթէ ֆիրար իտուպ, կէչէն կիւն Պէյօղլունտա Օթէլ տը Բէսթտէ թաամ իյէտիյի սըրատա ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշ տըր ։

Մէրգում՝ իքի մահտան պէրու Տէրսաատէթտէ միւրուր իթմիշտիր ։ Մէրգումըն տէրտէսթի իչիւն կէչէնտէ թօթօկրաֆ րէսմի Ալէմանիատան Տէրսաատէթ գօնսօլօսխանէսինէ կէօնտէրիլմիշ օլտուղընտան, գօնսօլօսխանէ տախի մէմուրլարը վատէթտար իլէ մէրգումը թէճսիրի իթմէքտէ իմիշ ։

Մէրգում գալպազան հիչ պիր մուխալէֆէթ կէօսթէրմէյիպ, գօնսօլօսխանէ մէմուրլըն էմրինէ իթթիպա էտէն գօնսօլօսխանէյէ ազիմէթ իթմիշ վէ օրատա թէվգիֆ օլունուպ Ալէմանիայա կէօնտէրիլէճէք իմիշ ։

—Վիէննա սէֆիրի Էտհէմ բաշա հազրէթլէրի իլէ Պէրլին սէֆիրի Սաատուլլահ բաշա հազրէթլէրինին պէճայիշը մէմուրիյէթ իյէյէճէքլէրի րիվայէթ օլունուօր ։

Պազը Վիէննա կազէթալարընըն գավլինճէ, Էտհէմ բաշա հազրէթլէրի՝ խըտմէթը սէֆարէթինին խիթամընը րէսմէն Ավուսթրիա իմբէրաթօրընա արզ իչիւն պիր տահա Վիէննայա ազիմէթ իտէճէք իմիշ ։

—Պապը Ալի՝ Ճէպէլը-Լիպնան հիւքիւմէթինէ, խազինէի Մալիյէտէն Ճէպէլը մէզքիւր իչիւն մուխասսաս օլան մէպլաղ պազյաընա մահսուպէն Գօնեա վիլայէթի վարիտաթընտան 5000 լիրա հէվալէ պույուրմուշ օլմաղլա, մէզքիւր ազչէյի ախզ ու գապզ իչիւն չու կիւնլէրտէ Ճէպէլը—Լիպնան հիւքիւմէթինտէն Գօնեայա պիր թահսիլ մէմուրը կէօնտէրիլէճէյինի [illegible] Պէյրութ կազէթասը եազըյօր ։

—Շէհր էմինի Մազհար բաշա հազրէթլէրի՝ Պէյօղլու թարաֆլարընտա կէճէլէրի վուգուա կէչէն սըրգաթլարըն էքսէրիա սապահա գարշը վուգուա կէլէրէք, պունուն տախի սօգագլարտա եանան կազլարըն սապահա պիր իքի սաաթ գալարագ սէօնտիւրիւլմէլէրինտէն իլէրի կէլտիյինի նազարը տըգգաթա ալըպ, պունտան պէօյլէ սօգագլարըն հարէքէթը ճինայէթ քեարանէլէրինի իճրա իչիւն գարանլըգտան իսթիֆատէյէ մէյտան պուլամամալարը զըմնընտա կէչէն բազար կիւնիւ Պէյօղլու բօլիս միւտիրլիյի տաիրէսինէ պիլտիրմիշ, կազխանէնին իլէրի կէլէն մէմուրլարընը սապահ օլմայընճա սէօնտիւրիւլմէմէսինի էմր ու թէնպիհ պույուրմուշլար տըր ։

Բաշաի միւշարէլէյհ հազրէթլէրինին իշպու էմրինին նօգթասը նօգթասընա մէրի վէ իճրա օլունտըղը պիր իքի կիւնտէն պէրու [illegible] միւշահէտէ իտիլմէքտէ օլտուղընտան, Պէյօղլու սէքէնէսի նամընա միւշարէլէյհ հազրէթլէրինէ արզը թէշէքքիւր օլունըր ։

—Պու կիւնէ սաաթ 8 բաշտէլէրինտէ Պէյօղլունտա Ֆէրիտիյէ սօգագընտան կէչմէքտէ օլան պիր շախս իւզէրինէ աւքէր գըյաֆէթինտէ պիրի հիւճում իտէրէք մէրգումու սօյմագ իսթէր իսէ տէ, շախսը մէրգում՝ խըրսըզտան տահա ճէսուր վէ չէվիք գօբարագ, խըրսըզը պօղազընտան գավրայըպ եէրէ եըգթըղը վէ իւզէրինտէ օլան գաչաթուրասընը ալարագ քէնտինի պէքճիյէ պիթթէսլիմ գաչաթուրա իլէ պէրապէր գարգօլա մէրքէզինէ կէօթիւրիւր ։

Օլ ճիվարտա ասքէր գըյաֆէթինտէ խըրսըզլարըն իչկիւզարլըգլարը էօթէտէն պէրու բէք զիյատէ իչիտիլմիշ վէ միւշահէտէ օլունմուշ պիր քէյֆիյէթ օլտուղընտան, օնլարտան պիրի օլաճաղը չիւպհէսիզ օլան իշպու խըրսըզըն տիւշարը բէնչէի միւճազաթը չէթտէ օլաճաղընը Պէյօղլու բօլիս միւտիրի Պահրի բաշա հազրէթլէրինին մէսայէ քը սաալէթքեարանէլէրինտէն գաթիէն մէմուլ իտէրիզ ։

—Իրատէի Շահանէ մուճիպինճէ ինշա օլունմագտա օլան եէնի էգմէքճինին իթթիխազընըն պուլունան մէքթէպը միւլքիյէնին պիր գըսմը եըգըլմըշ իսէ տէ, հէլէ քի հիչ պիր գազա վուգու պուլմամըշ տըր . զիրա օ կիւն կիճէյի կիւնտուզլիւ չալըշըրտան ճումա օլտուղու հասէպիլէ մէքթէպտէ պուլունմամըշլար տըր ։ Շիմտի մէքթէպը մէզքիւր թամիր իտիլմէքտէ օլտուղընտան, պիր գաչ կիւնտէն պէրու տէրսլէր թաթիլ օլունմուշ տըր ։

—Իւվիրին [illegible] կազէթասընտա օգունտըղըմա կէօրէ, Տէրսաատէթ Ինկիլթէրրա սէֆարէթ ասքէրի աթթաշէլէրինտէն Մաժօր Թրօթթըր՝ պիր վագթտան պէրու մուսալլագտա օլան Իզմիր [illegible] մէսէլէսինի գաթիէն թէսվիյէ իթմէք իչիւն Իզմիրէ մուվասէլէթ իթմիշ օլուպ, մումայիլէյհ պիր հաֆթա օրատա իգամէթ իտէրէք Տէրսաատէթէ ավտէթ իտէճէք տիր ։

—Տէրսաատէթտէ Կէտիք բաշատա մուգիմ Ցինկէօզեան Նշան նամընտա պիր քիմէսնէ՝ 100 լիրա շունա, 100 լիրա պունա, 100 լիրա էօթէքինէ, վէլհասըլ քեաֆֆէսի 1000 լիրայա պալիղ պիր վասիյէթնամէ թանզիմ իտէրէք, վէ պունտա մարտըն իլք կիւնիւնէ գատար քէնտիսի մէյտանա չըգմատըղը հալտէ մէպալիղը մէզքիւրէնին կէօսթէրտիկի եէրլէրէ թէսլիմ օլունմասընը վասիյէթ իլէյէրէք, պու կիւնլէրտէ ղայպ ու նապէտիտ օլմուշ տըր ։

—

Ատլիյէ նէզարէթի թարաֆընտան Ճէրիտէի Հավատիսէ աթիտէքի իլան նէշր օլմըշ տըր ։

«Ազմէրայտա քեաին վալիտէ ճամիի շէրիֆի խաթիպինին կէչէն ճումա կիւնիւ տարպ վէ ճէրէհէ միւթէճասըր օլան Սալիհ նամ քիմսէ՝ հէմման տէրտէսթ իտիլէրէք թահթը իսթինթագա ալընմիշ, վէ լազըմ կէլէն ատլիյէ մէմուրլարը մարիֆէթիյլէ վէ քէմալը կէրմի իլէ էմրը իսթինթագընա տէվամ օլունմագտա պուլունմուշ օլուպ, սայէի ատալէթվայէի ճէնապը Բատիշահիտէ էմրը մուհաքէմէսինին տախի մուամէլէնին իֆասընա միւսարաաթ օլունաճաղընըն իլանընա իպթիտար գըլընտը »

ԹԵԼԷԿՐԱՖ

[illegible]

Բարիզ 12 փետր.

Մէճլիսը Այան՝ գրալ վէ խանէտանըն աիլէսինտէն պուլունան բրէնսլէր ալէյհինէ օլարագ Մէճլիսը Մէպուսան թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ օլան գանունու լայէհասընը րէտտ իթմիշ, վէ 127 րէյէ գարշը 165 րէյ իլէ Մ. Վատինկթօնըն մէզքիւր լայէհայա գարշը թէքլիֆ իթտիկի տիւկէր պիր լայէհայը գապուլ իթմիշտիր ։ Մ. Վատինկթօնըն իշպու լայէհասը մուճիպինճէ, հէր հանկը բրէնս տրըպէճ վէ իմէրա թօրլըգ արզուսընտա պուլունուր իսէ, տիվանը ճինայէթ վէ եա մէճլիսը այան հուզուրընտա մուհաքէմէ օլունտըգտան սօնրա, հիւքիւմէթ անը Ֆրանսատան թարտ ու թէպիտ իտէպիլէճէք տիր ։

Մէմուլ օլունտըղընա կէօրէ մէճլիսը մէպուսան պունու գապուլ իտէճէք տիր ։

Ճանն օլունտըղընա կէօրէ, հէյէթը վիւքէլա իսթիֆա իթմէքտէ, րէիսը ճիւմհուր Մ. Ժիւլ Ֆէրինին էնի գապինէթօյը թէշքիլ իթմէսի իչիւն իսրար իտէճէք տիր ։

Բարիզ 13 փետր.

Հէյէթը վիւքէլա իսթիֆասընը վէրմիշ իսէ տէ, եէնի էմրի զուհուր իտինճէյէ գատար մէմուրիյէթլէրինի մուհաֆազա իտէճէքլէր տիր ։

Աթինա 13 փետր.

Մէճլիսը մէպուսան՝ 67 րէյէ գարշը 97 րէյ իլէ, մէմալիքը Եունանիյէտէ մէրի իւլ իճրա օլան մէսքիւքեաթ ուսուլընըն 14ինճի պէնտինի թաատիլ իտէն հէյէթը վիւքէլա լայէհասընը գապուլ իթմիշ տիր ։

Մ. Թրիգուբի գապինէթօ մէսէլէսինի արզ իթմիշ իտի ։

Աթրըպաթըն սօն րաբօրթօսընտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, Մ. Գօմունտուրօս աղըրճա էյլէշմիշ չէր ։

[illegible]

Աթինա 12 փետր.

Մէճլիսը մէպուսան պու կիւնքի իճթիմաընտա հիւքիւմէթէ պիր գրէտի աչմագ իչիւն յանվարտա մէճլիսը մէզքիւրէ վէրիլէն գանունու լայէհասընը իւչիւնճիւ գրաաթտա գապուլ էյլէմիշ տիր ։

Կէչէն ճումա էրթէսի կիւնիւ Մ. Գումունտուրօսա իսապէթ իտէն մէլէյալի պու կիւն տախի թէքրար իսապէթ իթմիշ վէ մումաիլէյհին պունա քէմալը մէթանէթլէ մուգավէմէթ իթմիշ տիր ։ Մումաիլէյհ Մ. Գումունտուրօսըն սըհհէթի էյիլէշմէքտէ տիր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հ-յ-Ն-Է-տէ աթիտէքի ֆգրա օգունմուշ տըր ։

Հալէպէն առ մեզ հասած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Տ. Մկրտիչ Ս. կաթողիկոսը Հալէպի կուսակալին և Ամերիկեան փոխ-հիւպ. Պ. Փօխէրի հետ վէճի բռնուեր է և այս առթիւ հեռագիրներ ուղղեր է ի Պոլիս բարձր. Մեծ Եպարգոսին, Նախրգ փաշայի և կայսերական պալատը ։

Այս վէճին պատճառն է Զըթթր Շըգուրի գաւառին Քըլլիէ և Եագուպիէ հայազգի գիւղերու մէջ լատին բաթերաններու ձեռօք գործուած հարստահարութիւնք որոց մեծ այժ կուտայ եղեր ամերիկեան փոխ-հիւպատոսը որ լատին կրօնի կը վերաբերի, հայերը բռնի լատինացնելու համար, և այս իւր հիւպատոսական պաշտօնէն օգուտ քաղելով ։

Շատ զարմանալի է որ Կիլիկիոյ Ս. կաթողիկոսը այսպիսի կարևոր խնդրոյ մը վրայ ցարդ տեղեկութիւն չէ տուած ի Պատրիարքարան, մինչդեռ իւր անհրաժեշտ պարտականութիւնն էր ։

Իսկ ցաւալի է որ Հալէպի ամերիկեան փոխ-հիւպատոսը լատինական կրօնը ծաւալելու համար այսպիսի նուաստ միջոցներու կը դիմէ, հակառակ Ամերիկայի ազատական սկզբանց, որք այսպիսի մոլեռանդութիւնք կը դատապարտեն անշուշտ ։

—

Պիր գաչ կիւնտէն պէրու կէօչէզգատէ Ցովսէփ էֆէնտինին մէֆաթընա տաիր պիր շայիա տէվէրան իթմէքտէ իսէ տէ, պունըն ասըլ օլմայըպ, անճագ էֆէնտիի մումաիլէյհ պիր աղ աղըրճա խասթա պուլունմուշ տա վէ ֆագաթ տիւնտէն պէրու էյիյէ տէօնմէքտէ իմիշ ։

—

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸՆ ՊԱԼՕՍԸ

Մէզքիւր պալօնըն թէրթիպաթ գօմիսիօնը՝ Թէվզի վէ Ֆիւրուխթ իթթիկի պիլէթլէրին իքինճի ճէտվէլինի տէ անգարիպ կէօնտէրմէք վատը իլէ պու սապահ պիրինճի ճէտվէլինի մաթպաամըզա իրսալ իթմիշ օլտուղունտան, ճէտվէլը մէզքիւրը պէրվէճհը աթի տէրճ իտէրիզ ։

Ա. ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ի նպաստ պարահանդէսի Միացեալ Ընկերութեանց ։

	Լ. Օ.
Օսմանեան Պանգա	75
Ռումէլիի երկաթուղի	22
Ս. և Ս. Կիւլպէնկեան	20
Ցակոբեան Միքայէլ	15
Եսայեան եղբարք	15
Նորատունկեան Յակոբ	15
Գրէտի Ժէնէրալ	10
Հաճեան եղբարք	10
Մաքսուտեան եղբարք	10
Մանուկեան եղբարք	10
Կիւմիւշեան Յովհաննէս	10
Ազարեան Ա. և Ժ.	10
Կիւմիւշկէրտան եղբարք	10
Շամտանճեան Մ. և Գ.	10
Ընճեան եղբարք	10
Ասլանեան Մ. և Գ.	8

—

ԻԽԹԱՐ

Պու սապահ «Կարնէտի [illegible]» իմզասըյլա մաթպաամըզա պիր վարագա վիւրուտ իտուպ, պունըն սահիպի ասըլ քէնտի իմզասընըն տէրճ օլունմամասընը թալէպ իթմէքտէ իսէ տէ, պիզ զաթըն քէնտիսինին քիմ օլտուղունը թանըմատըգ շէրէֆինի հաիզ պուլունմատըղըմըզտան, մաթպաամըզա կէլիպ իսպաթը վիւճուտ իթմէսինի իխթար իտէրիզ ։

ԲԻՑԱՆԴՕ

Համպուրկ բէյանգօսընըն իւչիւնճիւ, վէ Պրիւնսվիւք բէյանգօսընըն իքինճի գըսմ քէշիտէլէրինտէն թարաֆըմըզտան սաթըլմըշ օլան պիլէթլէրէն աթիտէքի նումէրօլարա իսապէթ իթմիշ օլտուղունտան, համիլլէրի կէլիպ ազչէլէրինի ալմալարը թավսիյէ օլունուրլար ։

Համպուրկ բէյանգօսընտան գազանըլմըշ նումէրօ 2225 4870

4879	6690	12212	12215	12229
12230	13453	13464	13466	13476
18451	18453	36081	36083	36120
36121	36122	36129	36213	40902

Պրիւնսվիւք բէյանգօսընտան գազանըլմըշ նումէրօ 2997 24260

25305	29411	29418	40615	44670
63565	71158	83758	86929	86934
86948	88012	88125	88129	92765

Համպուրկըն տէօրտիւնճիւ գըսմ քէշիտէսի փէտրվար 9տա վէ Պըրիւնսվիւքին իւչիւնճիւ գըսմ քէշիտէսի՝ փէտրվար 15տէ վէ Սագսօնիանըն իւչիւնճիւ գըսմ քէշիտէսի՝ փէտրվար 21տէ վուգու պուլաճագլարընտան, բազպէթլու միւշթէրիլէրիմիզին պիլէթլէրի թէճտիտ հազըր օլուպ վագթընտա ալմալարըն իխթար իտէրիզ ։

Գալաթատա Գօվխօն խանը գարշըսընտա Նօ. 9տա
Սարրաֆ
Ղ. Փ. [illegible]
Գալաթա 31 յունվար 1883

ԱՀՎԱԼԸ ՊՕԼԻԹԻՔԻՅԷ

ՌՈՒՍԻԱ ՎԷ ՂԱՅՐԸ ՌՈՒՍԻԱ

(Տէվամը [illegible])

Ռուսիա տէվլէթինին, սաիր Եվրօբա տէվլէթլէրինտէն հիչ պիրիսի իլէ գըյաս օլունամայաճաղընը, վէ մուհարէպէ բօլիթիգասընը Թէրք իտէմէյիպ, քէնտի պագա վէ Թէգատտիւմի իչին մէմալիքլէր ֆէթհ իթմէյէ տէվամ իտէճէյինի, վէ զիրաաթա տահա զիյատէ մի [illegible], Թիճարէթէ տահա զիյատէ էլվէրիշլի վէ գըշըն տօնմազ լիմանլարա, վէ քէնտի եէրլի սանաաթլարընըն Եվրօբայա գարշը րէգապէթ իտէպիլմէսէ Թիճարէթ մէրքէզլէրինէ մալիք օլմագ քէնտի միւվազէնէսինի պուլմագըճա, մուհարէպէ բօլիթիգասընը Թէրք իթմէմէսի մէճպուր պուլունտուղընը տա, միգտարը քիֆայէտէ իզահ վէ Թաստիգ իտէպիլիրիզ տէյի մէմուլ իտէրիզ։

Պունլար, Ռուսիանըն Թապիի մէնֆաաթը նէթիճէլէրի օլտուղունտան, գարշըլըգ պիր չէյ տէնիլէմէզ։

Ֆագաթ մատամ քի Ռուսիանըն պու ճիհէթլէրտէ մալիմ օլան մէնֆաաթը, միլլէթլէրինին տէ զարար վէ զիյանը իլէ հուսուլէ կէլէպիլէճէք տիր, պու զարար ու զիյանա Թապի պուլունմուշ վէ պունտան սօնրա Թապի պուլունաճագլարը տա իսթիմալէն օլան օ միլլէթլէրին հալլէրի տէ նազար ու տիգգաթա ալընմալը, վէ Թապիի հիճումա հէտէֆ պուլունան մէնֆաաթլարըն տա Թէէմինինէ չալըշըլմալը տըր։

Ռուսիա տէվլէթինին, տէնիզլէր աշարագ, տիւնեանըն սաիր գըթալարընտա իշէ եարար միլքլէր զապթ իթմէսի հէման միւմքինսիզ տիր։

Սէպէպլէրի տախի շունլար տըրլար։

1. Գէօլէ պիր չէյէ Թէշէպպիւս իթմէք իչին, սաիր պէօյիւք պահրիյէ տէվլէթլէրինէ սէօզ անլաթապիլէճէք տէրէճէտէ պէօյիւք պիր տօնանմա լազըմ տըր, վէ Ֆրանսանըն պիլէ հօգլուգ ճէսարէթ իտէմէյէճէյի պէօյլէ պիր բօլիթիգայա Ռուսիանըն սիւլիւք իտէճէյի ազլէ միւլահազա պիր չէյ օլամազ։

2. Ջամէն Ամէրիգատա, Աֆրիգատա, վէ մահալլի սաիրէտէ միւսթէմլիքէաթա միւսաիտ պուլունան միւլքլէրին էքսէրիսի վէ էն էյիլէրի Ինկլիթէրրանըն էլինտէ պուլունուպ, պագըյէ գալանլարը տախի, Ֆրանսանըն, Սպանիանըն, Հօլանտանըն վէ սաիրէնին էլլէրինտէ օլտուղընտան, վէ էկէր պունլարտան պիր չէյ գալմըշ իսէ պիլէ, օնլար տախի, էնէ Ֆրանսա վէ Ալէմանիայա լազըմ օլաճաղընտան, օ պապտա Ռուսիանըն պիհուտէ Թէլաշընա տա հաճէթ գալմազ։

Իմտի Ռուսիա տէվլէթինին կէօզիւ, էնէ քէլ էվվէլ, քէնտի ճիվար գօմշուլարը իւզէրինտէ պուլունաճագ տըր։

Շիմտի պագալըմ քի, պու ճիվար գօմշուլարտան հանկըլարընըն քէնտիլէրինի Ռուսիատան սագընմալարընա զիյատէ իհթիյաճլարը պուլունմագ տա տըր։

Ռուսիանըն Եվրօբա գըթասը հուտուտը, Շըվէտ մէմալիքինտէն պաշլար։

Պու մէմալիք, Նօրվէկիա իլէ պէրապէր, արազի գըյմէթինճէ Ռուսիատան իւսթիւն պիր հալտէ պուլունմատըղընտան, օլսա օլսա՝ կիւճ հալ իլէ պարընըլան պազը լիմանլարը իչիւն Ռուսիանըն Թամահընա չայան կէօրիւլէպիլիր իսէ տէ, Ինկլիթէրրա վէ Ալէմանիանըն, էէք վիւճուտ պէօյլէ պիր բօլիթիգայա գարշը տուրաճագլարը չարէսիզ տիր. վէ Ռուսիա տէվլէթի, պիր սէրչէ իչիւն Թէքմիլ ճէպխանէսինի սարֆ իտէն ավճըլարտան տէյիլ տիր։

Շըվէտտէն սօնրա սըրա կէլիր Ալէմանիայա։

Ռուսիա տէվլէթի, Ալէմանիայա գարշը մուհարէպէ իթմէզ խասըմ իտէմէզ տիմէք իսթէյէմէյէճէյիզ։

Ֆագաթ տիմէք իսթէյէպիլէճէյիմիզ պաշգա պիր չէյ վար տըր։

Էկէր Ռուսիա տէվլէթի պիր կիւն Ալէմանիա իւզէրինէ հիւճում իտէճէք իսէ, օ տախի, քէնտի պագա վէ Թէգատտիւմի իչիւն իհթիյաճը պուլունան արազի զապթը իչիւն օլմայաճագ տըր։

Զիրա քի պըրագալըմ պիրգաչ քէնտինին իւսթէ վէրէճէյի իհթիմալլէրի, էկէր Ալէմանիատան պիր միգտար արազի զապթ իթմէգ օլայըրսէ տախի, էլէ կէչիրմէսի իհթիմալտէն օլան Ալէմանիա Թօբրագլարընըն բարչասը տա [illegible] Թարաֆը տէյիլ տիր։

Իմտի սարֆ օլունաճագ քէօմիւրէ տէ տէյմէզ։

Պատէհու իչ Ավսթրիայա կէլիր։

Ավսթրիանըն էլինտէն Ռուսիայա կէչմէսի իհթիմալտէն օլան արազի, Ալէմանիատան զապթ օլունապիլէճէք արազի կիպի տէյիլ տիր. օնա սէօզ գալմազ։

Ֆագաթ պագալըմ պունուն իճրասը նէ տէրէճէլէրէ իմքեանըն տախիլինտէ ատտ իտիլէպիլիր։

Պիւթիւն Եվրօբատա եօգ տուր էօյլէ պիր տէվլէթ քի, անըն պագասը, Ավսթրիա գատար ումում տէվլէթլէր իչին պիր իհթիյաճը մուլթագ սըրասընտա պուլունմուշ օլսուն։

Վագըա Ավսթրիա տէվլէթի, Ինկլիթէրրա վէ Ֆրանսա վէ Իթալիա կիպի ազ չօգ պիր ճինս էհալիտէն միւրէքքէպ (...) օլմայըպ, պիրգաչ քէնտի էթրաֆընը սարմըշ օլան պիր Թագըմ պէօյիւք վէ քիւչիւք տէվլէթ վէ էհալիլէրին պիրէր գըսըմլարընտան իպարէթ պուլունմագտա տըր։

Մաճարլարը միւսթէսնա Թութտուղումուզ հալտէ, պու տէվլէթի Թէշքիլ իտէն էհալիլէր քիմլէրտէն իպարէթ տիր։

Ալէմանլարտան, Սըրպլարտան, Իթալիանլարտան վէ սաիր Սլավլարտան իպարէթ տէյիլ մի,

Հաթթա Ավսթրիա էհալիսինի Թէշքիլ իտէն 35 միլեօն նուֆուսուն 16 միլեօնը Սլավ տէյի՞լլէրմի։

Իմտի նէ՞ հիքմէթ տիր քի, Հապսպուրկ խանէտանընըն հիւքիւմ Թահթընտա պուլունան պու նէվ պէ նէվ էհալիլէրին հէմճինս վէ հէմմիլլէթ տէվլէթլէրէ Ավսթրիանըն տէօրթ էթրաֆընը սարմըշ իքէն, մէզքիւր տէվլէթլէրին պիրէր գըսմընտան իպարէթ ատտ իտիլմէյէ չայան պուլունան պու տէվլէթ, [illegible] Թէլէֆ (?) պիր [illegible] տէվլէթի պի Թէքմիլ գուվվէթի իլէ պագը գալմըշ տըր։

Պու հիքմէթէ միւվազէնէյի ատտ տէնիլիր։

Մաամաֆիհ, Ավսթրիայը օրթատան գալտըրը, օ վագըթ տէվլէթլէրին միւվազէնէսի հալի մահվ օլուր, ումում Եվրօբա տէհշէթլի պիր գարըշըգլըգ մէրքէզի օլուր, վէ էէնի պիր միւվազէնէ բէյտա իտէն տէկին, քիմ պիլիր գաչ միլեօն ինսան գանը ագտըգտան պաշգա, ալէմի մէտէնիյէթ տախի նէ՛ գատար կէրիլէրէ կիտէպիլիր։

Ավսթրիա տէվլէթի, Եվրօբանըն Թա կէօպէյինտէ, անըն բօլիթիգա քիւրրէսինին պիր միլ օմուտ տըր։

Վագըթ վագըթ, պու միլէ էլ ուզաթան տէվլէթլէր օլմատը տէյիլ, ֆագաթ հիչ պիրիսի անը գըրմայա ճէսարէթ իտէմէմիշ։

Պէօյիւք Ֆրէտէրիքլէր, Պէօյիւք Նաբօլէօնլար, Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնլար, վէ Պիզմարգլար գա՛չ տէֆա պու միլի գըրապիլէճէք կիպի կէօրիւնտիւլէր. ֆագաթ անըն ճիւզի պիր իհնէն(?) ճէյինի պիլէ միւշահէտէ իթմէքսիզին, ալէլ Թաճիլ էլլէրինի կէրի չէքմէյէ մէճպուր օլտուլար։

Վէ զանն իտէրիզ քի պիզզաթ Ռուսիա տէվլէթի քէնտիսի տախի Ավսթրիանըն պիր պարա [illegible] տարա սըգըշմըշ օլտուղունու կէօրմէյինճէ, եանի 1848 սէնէսինտէքի Մաճար իխթիլալը հէնկեամընտա, տուեթա նէ եարաճաղընը վէ նէ օլաճաղը Ավսթրիանըն իմտատընա եէթիշէճէյինի շաշըրմագ հալինէ կէլտի։

Իշտէ Թիւֆէնքլէրին վէ չէշխանէլի Թօբլարըն ումում Եվրօբա տէվլէթլէրի միւնասէպաթընը պիր հալը ճէտիտէ Թահվիլ իլէմիշ օլտուղլարը չու սըրատա, Ավսթրիանըն էհէմմիյէթի պիր գաթ տահա արթմըշ տըր։

Պու էհէմմիյէթին տէրէճէսինի պիր սէօզ իլէ անլաթմագ իչին, շու գատարընը սէօյլէմէք քիֆայէ տիր քի, Եվրօբանըն գարա գըթասընտա, եանի Ինկլիթէրրայը խարիճէ չըգարտըգլարը Թագտիրտէ, Ավսթրիա տէվլէթի հանկը Թարաֆտա պուլունմագտա իսէ, գալիպիյէթ Թարաֆ տախի օ տըր։

Էֆքեար սէրպէսթ տիր. Հէր քէս իսթէտիյի կիպի միւթալէա իտիպ, պէյէնտիյի կիպի տէ քէնտինճէ հիւքիւմ վէրէպիլիր. Ֆագաթ հէր հիսապ էօյլէ հիւքիւմ իտէյօրլար քի, Ավսթրիա Ալէմանիանըն միւթթէֆիգի պուլունտուգճա, Ռուսիա տէվլէթինին Ավսթրիա իւզէրինէ հիւճում կէլմէսի իհթիմալին տախիլինտէ պուլունմատըղը կիպի, չայէտ պու իթթիֆագ պիր կիւն պօզուլաճագ տախի, Ավսթրիանըն Ռուսիայա գարշըն կէլմէսինի մէնն իտէճէք գուվվէթլէր էքսիք օլմայաճագլար տըր։

Ավսթրիանըն պուլունտուղու մէվգը, պիւթիւն Եվրօբա իչիւն, պիզիմ պուլունտուղումուզ մէվգըյա զիյատէ միւհիմ վէ էլզէմ պիր մէվգը տըր. վէ պու տէվլէթին Ռուսիայա հէմհուտուտ պուլունան ճիհէթի Ջարլար հիւքիւմ Թահթընտա կէչէր իսէ, Թէքմիլ Ռումանիա, Սըրպիա, Գարատաղ, Պուլկարիսթան վէ Ռումէլի գըթասը տախի Ռուսիայա կէչմէք Թէհլիքէսինէ տուչար օլմազլար մը՞ վէ օլ վագըթ Ռուսիա սէլլինին պիւթիւն Եվրօբա օվալարընը պասըպ չըլգընլաշմասըն իհթիմալի նէ՞ գատար եօլ ալմըշ օլաճագ տըր։

Պունուն կիպի տահա բէք չօգ միւթալէալար, Ռուսիանըն կէօզիւ Ավսթրիա իւզէրինտէ տախի օլմատըղը նէթիճէսինի մէյտանա կէթիրմէյէ քիֆայէ տիրլէր։

Իմտի պու սուրէթլէ Ավսթրիայը տախի կէչտիքտէն սօնրա Ռումանիայա կէլիյօր. վէ մատամ քի Ռումանիանըն զայըֆը Պուլկարիսթանըն զայըֆը իչիւն օլապիլիր, վէ Պուլկարիսթանըն զայըֆը տախի, տահա իլէրիսինէ վարմագ իչիւն տէ օլապիլիր, սըրա Ռումանիայա կէլիր տիմէքդիր, տահա իլէրիսինէ կէլիր տէնիլմէսինլաշըլաճաղընտա շիւբհէ գալմազ։

(Տէվամը)

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ԳԱՖԳԱՍԻԱ

Պունտան աքտէմ Ս. Էջմիածին ահվալի հագգընտա Գաֆգասիատան Թարաֆըմըզա պիր իքի մէքթուպ եազմըշ օլան զաթ պու տէֆա էնէ օլ պապտա պիր մէքթուպ կէօնտէրմիշ օլմագլա, այնի վէճհլէ աթի այնէն տէրճ իտէրիզ.

Հանգուցեալ վեհափառ կաթողիկոսի գողցուած կարծեցեալ դրամական հարստութեան և դոյից հետքը խուզարկելով գըտնելու պաշտօնով կազմուած քըննիչ յանձնաժողովը, որոյ Նախագահն է եղեր լուսարարապետ Եպիսկոպոս, երեք շաբաթէն աւելի զանազան մտաւոր անձանց տները խուզարկելէն յետոյ, ստուգիւ կաթողիկոսին վերաբերեալ ո՛չ մի դոյք և ո՛չ մի ստակ չը կարենալով գտնել, հուսկ ուրեմն որոշեր է կաթողիկոսին ամենէն մտաւոր անձը՝ այն է Մանկունի արքեպս. ը(?) հարցաքննելու, որում յունվար 14ի օրը յատուկ Բէ-քին-ճի ղրկելով ու Ներկայանալ հրաւիրելով՝ Մանկունի կը պատասխանէ թէ՝ չէ կարող գնալ, Նախ վասն զի տկար է, երկրորդ որ ինքը յանձնաժողովոյ հետ ուղղակի գործ չունի. իսկ եթէ յանձնաժողովը ինչ ինչ տեղեկութիւններ կուզէ առնել՝ թող հարցումները գրէ մասնաւոր թղթի մը վրայ՝ և իրեն ղրկէ, որոյ պատասխաններն ալ ինքը գրելով ու ստորագրելով անմիջապէս կ՚ուղարկէ իրենց։ Յանձնաժողովը դարձեալ մի Բէ-քին-ճի կը ղրկէ իրեն գալ Ներկայանալու, Մանկունի դարձեալ Նոյն պատասխանը կը տայ, ամենէն վերջը յանձնաժողովոյ անդամ Գրիգորիս վարդապետը կը գայ անձամբ Մանկունիի սենեակը զինքը հրաւիրելու, յայտարարելով միանգամայն որ եթէ չը գայ՝ վերջը գէշ կըլլայ իրեն համար և անախորժ հետևանք կունենայ. Մանկունի նորէն միևնոյն պատասխանը տալով տեղէն անգամ չը շարժիր։ Սորա վրայ յանձնաժողովոյ անդամ Ներսէս վարդապետ Սրապեան, որ Երուսաղէմի Նախկին միաբան լինելով՝ Եսայի պատրիարքին կողմանէ արտաքսուած և Էջմիածին գացած ապաստանած է, հրաման կընէ երկու Բէ-քին-ճիներու որ երթան Մանկունիի սենեկին առջևը սպառնալով զանի արտաքին հաղորդակցութենէ արգելուն, և եթէ կրկին գալ Ներկայանալ չուզէ, զինքը բռնի քաշելով ու քաշքշելով սենեակէն դուրս հանեն և բերեն քննիչ յանձնաժողովոյ Ներկայութեանը։

Տեղապահ Մկրտիչ Սրբազան նոյն պահուն այն կողմէն անցնելով ու տեսնելով Բէ-քին-ճիներու սպառնալը, և տեղեկանալով որ յանձնաժողովոյ հրամանաւն է, հրաման կընէ որ ետ կանչուին Բէ-քին-ճիներն և թէ Մանկունիի դէմ ունէ բռնութեան միջոցներ և թշնամական վարմունք մը բռնելէ զգուշանայ յանձնաժողովը։ Միանգամայն և մարդ ղրկելով Մանկունիին՝ կը յորդորէ զանի որ յանձնաժողովոյ երթալ ներկայանալու չը դժկամակի։

Ասոր վրայ վերջին անգամու հրաւէրին, որ տեղի կունենայ գիշերուան ժամը 6ին միջոցները, Մանկունի անձամբ պատասխանելով կը գնայ Երեմիա Եպիսկոպոսի սենեակը։ Անդ կը հարցուի իրեն Նախապէս թէ կաթողիկոսի դրամական հարստութիւնն ի՛նչ է եղած։ Մանկունի Նախաւաւ Սինոդի կողմանէ առ յանձնաժողովն տրուած հրահանգի թղթերն կարդացնելով իմանալէն յետոյ, կը պատասխանէ թէ հանգուցեալ կաթողիկոսի ունեցած կարծեցեալ թանկագին իրեղէններու մասին եթէ հարցում մ՚ունին ընելիք, ինքն ալ պատրաստ է իւր գիտցած տեղեկութիւններն հաղորդելու. իսկ գալով կաթողիկոսի դրամական հարստութեան ի՛նչ ըլլալուն, կաթողիկոսն արդէն կտակած մի թուղթ ստորագրած ու թողած է, որ այժմ Սինոդին մօտն է, և յայտնած եղած է թէ «ինքը ունէ դրամական հարստութիւն չունի»։

Արդ՝ այդ թուղթը, որ ամենևին վաւերական է, քանի որ կ՚կենայ, ինքն ալ կաթողիկոսի դրամական հարստութեան մասին ունէ բացատրութիւն կամ պատասխան տալու պարտական չը ճանաչեր զինքը. իսկ եթէ ձեռնհաս իշխանութեան կողմանէ այդ թուղթը իբրև կեղծ վճռուի, այն ատեն ինքն ալ կ՚պարտաւորի ուղուած բացատրութիւնները տալ, ուստի քանի որ կաթողիկոսի ստորագրութեամբ կեցած այդ թուղթը ձեռնհաս իշխանութեան կողմանէ կեղծ կամ անվաւեր չէ վճռուած, ինքն այդ մասին ունէ բացատրութիւն տալու չը գիջանիր։

Այս պատասխանին վրայ՝ Երեմեղ վարդապետ ձոյնը բարձրացընելով կսկսի պոռալ ու գոչել Մանկունիի երեսն ի վեր թէ՝ «գո՞վ ես որ այս տեսակ գիտցու-

ԷՍՐԱՐԸ ԱՇԳ

ԷՍԷՐԸ

Ք. ԼԻՄՕՆՃԵԱՆ

Բ.

ՆԱՆԸԼԱՆ ԱՇԳ ՎԷ ՆԱՆԸԼՄԱՅԱՆ ԱՇԳ

(1641 Նումէրօտան մապաատ)

Սախթէ Րալֆ Միլըր, եանի բօշալմըշ Մօրթիմէր, ճէպին վէ գայէթ նիւալի պիր պահրիյէ գօմանտանը լիւնիֆօրմասը կիյինմիշ. պաշընտա սըրմալը շաբգա, պէլտէ սըրմալը պիր սաքէրլիյէ գուշագ, վէ եէրէ սիւրթիւնէն ուզուն վէ կիւզէլ պիր գըլըճ ասըլը օլարագ. Ռօպէրթէն իլէ պէրապէր գաբուտան իչէրիյէ կիրտիկինտէ, իսթիար Մօրտաունթ, քէնտի հանըմընըն օն սէնէ էվվէլքի մաշուգունու [illegible] տիւմէնէ կիպի իւզէրինէ տիւշտի, վէ էլինի գավրայարագ, էօյլէ պիր շիտտէթլէ անը էօբմէքտէ իտի քի, ազ գալտը սավաշըղընըն պիր բարչասը էօբըլէյ սախթէ Րալֆըն էլի իւզէրինտէ գալաճագ իտի։

Սատըգ քէլբ իսէ, Րալֆ Միլըրըն էլինտէն վագթի իլէ խայլիճէ չէքէրլէր եէմիշ, վէ անըն ուգրունա հէր վագըթ միւճատէլէ Թէլէֆ իթմէյէ հազըր պուլունմուշ, վէ քէլբ ճինսինտէ սատագաթ վէ Թանըյըշ տույղուլարը գայէտ հայաթ չէյլէր օլմուշ օլտուղու հալտէ, աճայի՛պ չէյ, անճագ օն սէնէ սօնրա քէնտի [illegible] կէօրտիւյիւնտէ, հիչ պիր մէսէրրէթ ալէմէթի կէօսթէրմէյիպ, սուսգ պիր գան իլէ վէ գույրուղունու աշարագ, անճագ պիր իքի տէֆա անըն էթէքլէրինի գօգլատըգտան սօնրա, միւքէտտէր սուրէթտէ պաշընը էօգարը գալտըրտը, վէ հալէա աղլամագտա օլան իսթիար Մօրտաունթուն էլիւլինէ պագմագա պաշլատը։

Պու իք տէֆասը իտի քի, իքի սատըգ րէֆիգլէր միւմինէտա, տուլըգծաւ(?) սէօյլէմէյէ Թէօրմէքլէրինտէն աշըգ պուլունմուշ իտի։

Ֆագաթ մատամ քի, մէյտանը մէնզարէյէ, տահա զիյատէ էհէմմիյէթլի շախսլար վիւրուտ իտէյօրլար, պիր արա պու իսթիար րէֆիգլէրի պիրիպիրլէրի իւզէրինէ Թէաճճիւպ իթմէք հալլէրինտէ եալընըզ պըրագարագ, Թէքմիլ նազար ու տիգգաթըմըզը անլէրին իւզէրինէ չէվիրէլիմ։

Աչ գալտը քի, Րալֆ Միլըրըն վալիտէսի վէ նիշանլըսը տախի պիրիպիրլէրինտէն էվվէլ քէնտի [illegible] գավուշմագ Թէլաշը իլէ, Մօրտաունթ վէ Պիկթէյլ կիպի պիրիպիրլէրի իւզէրինէ պասարագ նէրտիվէնտէն աշաղը եուվարլանաճագլար իտի։

Հէլէ քի, կէնճ գըզլարա պու Թարզ Ֆէվգէլատէ մէնզարէլէրտէ Թապի օլտուղու կիպի, Հէլէն Հուայթբօզուն իւզէրինէ տախի պիր ութանկանլըգ վէ գըզարթը կէլէրէք, պիր իքի ատըմ կէրիտէ գալմայա մէճպուր օլտու. իմտի էն էվվէլ նէրտիվէնի գաթ իտիպ սախթէ Րալֆ Միլըրըն պօյնունա սարըլան քէնտի [illegible] օլտու։

«Էվլա՛տըմ... վալիտէ՛մ...»

Իքի Թարաֆտան իշիթիլէն իլք սէօզլէր պունլար օլտուլար։

Օնտան սօնրա պէշ տագըգա գատար պիր սուսգուն հիւքիւմ իտիպ, պու հէնկեամտէ, [illegible] ումումլարը գայգըլը ինմէսինտէն աչըգճա կէօրիւնմէքտէ իտի քի, իքիսի տախի ագլամագտա, վէ նութգլարը Թութուլարագ, տիլհանլարընտան պիր սէօզ տահա չըգարամամագտա իտիլէր։

Մօրթիմէր, քէնտի օյունունու բէք կիւզէլ իճրա իթմիշ իտի։

Հէլէն Հուայթբօզ, օլ տիւլպէր, պըրլանթի կիպի բագ, վէ գումրու կիպի պիլինաչ Նէվճիվան գըզ տախի, վալիտէնին արգասընտան [illegible] տուրմըշ իտի իսէ տէ, Թաբիաթըն էօյլէ [illegible] եարաթմըշ գայէթ հիւսնիւ ումումլարընըն գայգըլը ինմէսինտէն աչըգճա [illegible] տախի ագլամագտա իտի։

Թօմաս Ռօպէրթէն իսէ, քէնտի ֆիւթուհաթը իւզէրինէ քիւրրինէ հուզուր պիր գահրաման կիպի, [illegible] պիր պագըշլա [illegible] Թարաֆը սիւզմէքտէ իտի։

Մօրտաունթ հալէթա ընկլըրարագ ագլամասընա տէվամ իթմէքտէ, վէ հէչ պիր ազըլ էրտիրէմէյէրէք նէ եարաճաղընը շաշըրմըշ օլտուղունտան, պիչարէ րէֆիգինի Թէսէլլի իթմէք իչիւն պօյնա իքի [illegible] գոլլարը [illegible] գայըպ [illegible] էլլէրինի եալամագտա իտի։

Նիհայէթ [illegible] քէնտիլէրինի զապթ իթմէյէ չալըշըպ պիրիպիրլէրինտէն այըրըր այըրըլմազ, Րալֆըն վալիտէսի Հէլէն Հուայթբօզա տէօնէրէք,

«Ա՛հ պու նէ՞ խօդբին գարը իմիշիմ... Րա՛լֆ... Հէլէնին պէնտէն էվվէլ սանա սարըլմայա հագգը վար իտի.» տէտի, վէ պիր գօլու իլէ Էվլէտինէ վէ պիր գօլու իլէ տախի [illegible] գուճագլայարագ, իքիսի պիրտէն պիրիպիրլէրինէ սարըլտըլար. վէ Րա՛լֆ Միլըր իլէ Հէլէն Հուայթբօզուն օն սէնէ էվվէլքի կէօզլէրի, չիւնքիւ Թէքրարէն պէքլիլէրինէ գավուշտուլար։

Ֆագաթ հէյ վա՛հ. Րալֆ Միլըրըն պագըշը, Հէլէն Հուայթբօզուն օն սէնէ էվվէլ գանընը Թահրիք իտիպ վիւճուտունու սարսան պագըշ տէյիլ իտի...։

Աչըգըն՝ ասլա եալան գապուլ իթմէյէն լիսանը սարըգը օլան պագըշ՝ օն սէնէ էվվէլքի Րալֆ Միլըրըն պագըշը տէյիլ իտի։

Ֆագաթ տիւկէր հէր ճիհէթլէ օլտուղու կիպի, կէօզիւնիւն բէնպէսինէ պիլէ, սախթէ Րալֆ Միլըրըն, ասըլ Րալֆ Միլըրտան զէրրէ գատար ֆարգը պուլունմատըղը վալիտէսինին պիլէ զէրրէ գատար շիւբհէսի գալմամըշ. նէ՞ տէյօրուզ շիւբհէ կիպի պիր չէյին եաբրի պիլէ կէօնլիւնին բաշքաթընա խուլէլ կէթիրմէմիշ իտի։

Հէլէնին հուզուրունտա պուլունան տիւլպէր հայլազըն՝ Րալֆ Միլըր քէնտիսի օլտուղունա ինանմամագ տա, պիչարէ գըզըն էլինտէ օլամատը. Հէլէն, անըն Րալֆ Միլըր օլտուղունու գապուլ իթմէյէ մէճպուր օլտու. Ֆագաթ եալընըզ Րալֆ Միլըր պըր տէյի գապուլ իթթի. քէնտի սապըգ մաշուգու տըր տէյի գապուլ իթմէսի, միւմքին օլամամագտա իտի։

Վալիտէ մուհապպէթի ալտանըր. ֆագաթ աշգ ու սէվտա կէօզիւ ալտանմազ...։

Իշթէ պու տուր ԷՍՐԱՐԸ ԱՇԳ տէտիյիմիզ չէյ։

Տիվանխանէտէն աշաղը ինէն ճէմիյէթ, էէնի կէլէնլէր իլէ պէրապէր Թէքրարէն Նէրտիվէնտէն եօգարը չըգմայա պաշլատըլար. վէ տուպգու տէնիլէն էլէքթրիք գուվվէթի զօրու իլէ, Մօրտաունթ՝ Րալֆըն վալիտէսի արգասընտան կիթմէքտէ իքէն, Պիկթէյլ իսէ, Հէլէն Հուայթբօզուն պագըշլարընտան այըրըլմամագտա իտի։

(Տէվամը)

Թիւններ ելեր կրնես մեզի, հիմակ ալ կաթուղիկո՞ս կայ դեռ որ այսպիսի օրէնքներ ու պայմաններ դնելու կը համարձակիս մեր վրայ. քեզի ի՞նչ հարցում որ կըլլայ՝ դու նորա պատասխանը մեզ տալու պարտաւոր ես. ուրեմն դիտողութիւն կամ առարկութիւն ընելու իրաւունք չունիս, արդէն այդ կոնդակին Թուղթը սուտ է, կեղծ է, քու հնարածդ է, Սինոդն ալ այնպէս ճանչցած է, դու անոր ետին չես կրնար ապաստանիլ, դու կաթողիկոսին հարստութիւնը գողցեր ես, ազգն ու եկեղեցին կողոպտեր ես, յափշտակեր ես ։» Եւ։

Մանկունին կ'պատասխանէ թէ՝ «Կիւրեղ վարդապետ, չափդ ճանչցի՛ր որ եպիսկոպոսի մը հետ կը խօսիս, բերնէդ ելած խօսքերը կշռէ, ո՛չ թէ դու՝ այլ դատաւոր մ'անգամ իրաւունք չունի որ ըստ օրինի գող կամ մարդասպան կոչել գողութեամբ կամ մարդասպանութեամբ ամբաստանեալի մը, և եթէ դուք իրօք համոզուած էք թէ ես եմ գողցեր, ի՛նչ հարկ հարցաքննութեան, վճռեցէ՛ք. և եթէ այդ կոնդակէն Թուղթը իրօք կեղծ է ճանչցուած կամ վճռուած, կը խնդրեմ որ գրաւոր կերպիւ հաղորդուի ինձ այդ վճիռը, որպէս զի ես ալ ըստ այնմ գիտնամ իմ բռնելիք ընթացքս ։»

Ցանձնաժողովոյ ատենապետն ու անդամներն ալ միևնոյն պահուն դիտողութիւններ կ'ընեն Կիւրեղ վարդապետին որ կը քով չը խօսի, հանդարտ վարուի, և իսկ Կիւրեղ վարդ. դարձեալ բոտ առաջնոյն այն լեզուին ու ընթացքը շարունակելուն վրայ, Մանկունի Սրբազան կը գադրեցնէ խօսիլը, կոոր մը Թուղթ կ'խնդրէ, յորում Կիւրեղ վարդապետի անարգական ու նախատական վարմանցն և լեզուին դէմ բողոքելով առ Սինոդն, պատույ փոխարինութիւն կը պահանջէ և կը խնդրէ միայնդամայն որ եթէ կաթողիկոսի ստորագրած այդ Թուղթը կասկածելի կը նկատուի, ամեն բանէ առաջ նախ դորա կեղծ լինելը կամ չլինելը վճռուի ձեռընհաս իշխանութեան կողմանէ, և զայդ բողոքագիրը թողլով յանձնաժողովոյ մօտ՝ կ'մեկնի, և ուղղակի Տեղապահ Սրբազանին սենեակը երթալով իրողութիւնը կիմացնէ նմա, և կ'յայտնէ թէ մինչև որ իւր բողոքին գոհացուցում չտրուի և պատույ փոխարինութիւն չլինի՝ ինքն այլևս ո՛չ յանձնաժողովոյ մօտ կերթայ եւ ոչ ալ պատասխան կուտայ ։

Ցանձնաժողովոյ ատենապետ Երեմիա Սրբազան Մանկունիի յիշեալ բողոքագիրը մերժմաբար հաղորդելով Տեղապահ Սրբազանին, կ'համաձայնին որ այդ Թուղթը ո՛չ Սինոդին սեղանին վրայ դրուի և ոչ ալ դմա ունէ հետեւանք կամ ելք տրուի, այլ երբև չեղեալ նկատելով մէկդի Թողուի։ Եւ իրօք ալ հետևեալ օրը ,Յնվ. 12ին Սինոդն իւր սովորական նիստը ընելով, օրակարգի խնդիրներն նկատողութեան առնելէն յետոյ, մինչև նիստը վերջացնելու ժամանակ՝ Մանկունիի յիշեալ բողոքագիրը ի յայտ չգար և Սինոդի սեղանին վրայ չդրուիր. միայն թէ սինոդականաց մէկուն անուղղակի ակնարկութեանը վրայ նախորդ երեկոյին յանձնաժողովոյ մէջ անցած յուզեալ անցից նկատմամբ, այդ միջոցին հազիւ Երեմիա Սրբազան հանելով իւր ծոցէն յիշեալ բողոքագիրը՝ կ'դնէ սեղանին վրայ, և կ'յայտարարէ թէ Մանկունի Սրբազան Կիւրեղ վարդապետի դէմ բողոքելու և պատույ փոխարինութիւն պահանջելու իրաւունք չունի, զի Կիւրեղ վարդապետ իւր այդ խօսքերովը Մանկունիին պատույն դպած չըհամարուիր ։ Մեսրովպ եպիսկոպոս ալ կը յաւելու ասել թէ՝ էՙ Թողէք մէկդի այդ տեսակ բողոքներն, դոցա երկուսն ալ Ցաճկաստանցի են միմեանց լեզուն կ'հասկնան և միմեանց նախատանաց սանկը գիտեն, մե՞զ ինչ փոյթ, մենք մեր գործը նայինք և թող յանձնաժողովն շարունակէ իւր քննութիւնը Մանկունիի նկատմամբ ։ Երեմիա Սրբազան կառաջարկէ որ յանձնաժողովը կրկին կոչէ զՄանկունին ներկայանալու, և թէ դժկամակութիւն ցոյց տայ բանի բերել տրուի։ Նոյն ժամուն Սինոդի միւս մէկ երկու անդամներն սկսելով խօսիլ՝ կ'յայտնեն թէ իրենք կարծիք չեն տար յանձնաժողովոյ կողմէն Մանկունիի ո՛չ կանչուելուն և ո՛չ չկանչուելուն, բայց կ'խոստովանին թէ՝ Մանկունիի այն խնդիրքը, զոր ըրած է թէ նախ կաթողիկոսի ստորագրած Թուղթը թող միանգամ ձեռնհաս իշխանութենէն վճռուի թէ կե՞ղծ է կամ ոչ, որպէս զի ինքն ալ ըստ այնմ պարտաւորուի բացատրութիւն տալու, իւր այդ խնդիրքը շատ իրաւացի և տրամաբանական է, ուստի Սինոդս նախ քան զամենայն այդ Թղթին ներկայամբ հարկ եղած վճիռն ձեռք բերելու է, և ապա կաթողիկոսի հարստութեանը մասին՝ թէ հարկը պահանջէ, խուզարկութեան և հարցաքննութեան ձեռնարկելու է ։

Միւս սինոդականք կը խոստովանին թէ արդարև ի սկզբան այդպէս պէտք էր ընել և իրենք սխալած են զայդ չընելովին, բայց քանի որ մի անգամ հարցաքննութիւնն սկսած է, հարկ է որ դմա անպատճառ մի ելք տրուի ։ Առ այս կ'առարկուի թէ ի սկզբան եղած սխալանք մը չէ կարող պարտաւորեցնել զՄանկունին որ ինքն ալ այդ սխալանաց հոսանքին մէջ իյնայ, և եթէ ինքը գործը օրինաւոր ճանբու մէջ դնել կը պահանջէ, իրաւունք մը չկայ մերժելու այդ օրինաւորութեան պահանջը, ուստի Սինոդը նախ՝ այդ կոնդակէ Թղթին վաւերականութեան խնդիրը լուծելու է և ապա Թոյլ տալու է խուզարկութեանց և հարցաքննութեանց ։

Կը կարծուի գիտնալ թէ Սինոդն այս վերջին կարծեաց յարած է, և թէ դադրեցնելով առայժմ ո և է քննութիւն, նախ և առաջ յիշեալ Թղթոյն նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ դնելու միջոցներն ձեռք պիտի առնու, ինչպէս կերևի, զայն քաղաքական իշխանութեան առեանին յանձնելով ։ Սակայն Մանկունի սրբազան, որ արդէն վշտացեալ էր, այս վերջին դէպքին վրայ բոլորովին յուզուելով հիւանդացեր է։

* * *

Էջմիածնայ վերայ հարկ դըրուած Պալաժէնիային անտեղութիւնը և սորա հիմնական բարեփոխման պէտքը վաղուց 'ի վեր ճանչցուած է, որոյ ազգ. եկեղեցւոյ իրաւանց հակառակ յօդուածոց մին է այն՝ որ իրաւունք կուտայ Ռուսիոյ կայսեր՝ առանց կաթուղիկոսին ունէ ինչ հարցնելու՝ իւր ուզած հայ եկեղեցականը վիճակաւոր առաջնորդ կարգել և հաստատել իւր ուզած ռուսահայ թեմին վրայ ։ Ցարակոյս չկայ թէ նորընտիր կաթուղիկոսին առաջին պարտականութիւնը պիտի լինի յիշեալ Պալաժէնիայի բարեփոխումը պահանջել անհրաժեշտ կերպիւ Ռուսաց կառավարութենէն, և հայ ազգն ալ իբրև նուիրական պարտականութիւն պէտք է դնէ իւր նորընտիր կաթուղիկոսին վրայ՝ ամեն բանէ առաջ Պալաժէնիայի փոփոխումը կատարել տալու համար ։ Բայց որ ամենէն աւելի կարևոր և ուշադրութեան արժանին է՝ նորընտիր կաթուղիկոսը պէտք է պնդէ թէ Էջմիածնայ հոգևոր կառավարութեան մէջ տէրութեան կողմանէ Բրօկուրօրի մը հաստատութեան իրաւունքը բոլորովին ջնջուի, զի Բրօկուրօրը թող որ հոգևոր իշխանութեան գործոց մի օգուտ չունի, ընդհակառակն սոյն իշխանութեան ամեն մի գործոց համար ալ մեծ արգելք ու խառնակութիւն հանող անձ մը, և պարզապէս տէրութեան լրտեսն է մեր հոգևոր իշխանութեան մէջ։ Կաթողիկոսը ի՞նչ առաջարկութիւն որ ընէ տէրութեան, ո՛ր անձը Սինոդի անդամ կամ առաջնորդ ուզէ նշանակել, տէրութիւնը դոյա վրայ տեղեկութիւններն Սինոդի բրօկուրօրէն կ'պահանջէ, և սորա տուած տեղեկութեանց և կարծեացը համեմատ կը անօրինէ եղած առաջարկութիւնքը. սակէց զատ բրօկուրօրը միշտ Սինոդի անդամներէն՝ որոնք որ կարողանայ որսալ՝ իրեն գործիք կը շինէ, և նոցա ձեռօքը ուզած խաղը կը խաղայ հոգևոր իշխանութեան մէջ, մինչև իսկ զանոնք կրնայ կաթողիկոսին ալ դէմ հանել և ըմբոստացընել։ Վերջապէս Սինոդին մէջ բրօկուրօրի գոյութիւնը այնպիսի վտանգաւոր մի կացութիւն յառաջ կը բերէ որ կարելի է ըսել ամենայն իրաւամբ թէ՝ Պալաժէնեայն եթէ ամբողջ որբագրուի և փոփոխուի, ու բրօկուրօրը դարձեալ մնայ սինոդին մէջ, այդ բարեփոխումը խաղալ ոև է օգուտ մ'ունեցած չլինար ըլլալ Մայր Աթոռոյ ծայրագոյն իշխանութեան, քանի որ լրտես անձը միշտ մեր եկեղեցւոյն ծոցոյն մէջն է, և տէրութիւնը աւելի նմա պիտի լսէ քան թէ կաթողիկոսին։ Այս բաժնիս ապացուցանող իրական դէպքեր խիստ շատ կան, մանաւանդ վերջին ժամանակներս, որոց վրայօք մանրամասնօրէն ուրիշ մօտակայ առթիւ կը խօսիմ։

ՖԷՐԻՔԷՕՅ

Մահալը մէզքիւրտէն Թաղ. Խորհուրդ ինթիխապընա տաիր եազըլան պիր վարագա տըր.

. . . Խմբագրապետ Տէր,

Ինչպէս որ նախընթաց նամակով մը յայտնած էինք հրապարակաւ Ձեր ազգօգուտ և ժողովրդական օրաթերթին մէջ, թէ յառաջիկայ կիւրակէ օր գիւղիս Թաղ. խորհուրդը պիտի վերակազմուի, երէկ ամենայն օրինաւորութեամբ և Սահմանադրութեան տրամադրութեան համաձայն՝ քուէարկութիւնը կատարուելով հետևեալ արդիւնքը տեսնուեցաւ ։

Մեծ. Տեարք,
Ալեքսանեան Գրիգոր
Մարգարեան Քերովբէ
Սէմէրճեան Պօղոս
Աստարճեան Կարապետ
Մուրատեան Մատթէոս
քուէից բացարձակ առաւելութեամբ Թաղ. խորհրդոյ անդամ ընտրուեցան ։

Իսկ Մեծ. Տեարք,
Ամուճայեան Պօղոս,
Գալֆայեան Մկրտիչ,
Ճըզըրեան Նիկողոս,
Քիւրտեան Խաչիկ
համեմատական քուէարկութեան մնացին ։

Կը յուսամք որ սոյն վերջին ընտրութիւնն ալ անյապաղ կատարուելով, Թաղիս նորընտիր խորհուրդն կամբողջանայ և ընտրական գործողութեանց տեղեկագիրն ի Պատրիարքարան վաւերացման կը ղրկուի ։

Այս առթիւ ի դիմաց Թաղեցւոց խորին շնորհակալութիւննիս կը փութամք հրապարակաւ մատուցանել առ Ընտրող. Ժողովոյ նախագահ՝ Գեր. Տ. Յովհաննէս Փափազեան վարդապետ, որ Թաղիս անձնական կուսակցութիւններն՝ իւր Աւետարանաշունչ քարոզներով և առաքելական հեզութեամբը յաջողեցաւ ի մի ձուլել, և արժանաւորագունից ընտրութիւնը յաջողեցաւ ի յանդ ածել ի մխիթարութիւն Թաղեցւոց, ի փառս ազգիս և ի պայծառութիւն եկեղեցւոյս ։

Նոյնպէս, ոչ նուազ մեր շնորհակալիքն կուզամք յայտնել նաև Ձեր պատուական խմբագրութեան, որ միշտ արձագանք եղաւ մեր արդար զգացմանց և պատրաստեց առ այս ժողովրդեան միտքը ։

Ձեմք վարանիր ի վերջոյ հրապարակաւ շնորհակալել Նորակազմ Թաղ. խորհրդոյ պատուարժան անդամներս, որք ազգասիրաբար յանձն առին կատարել և յանձնանձել գիւղիս գպրոցին և եկեղեցւոյն բազմակարօտ պէտքը ։

Քիչ օրէն կը յուսամք որ այս պատենէն պիտի կրնամք ուրախարար և մխիթարիչ լուրեր ալ հաղորդել Ձեր պատուական ընթերցողաց ։

Ընդունեցէք Մեծ. Տէր, խորին յարգանացս անկեղծ հաւաստիքն։

Թաղեցի

1883 յունվար 31
Ֆերի-գիւղ

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ ԻՏԱՐԷՍԻ

Տույունը Ումումիյէ իտարէսի Թարաֆընտան կէլէն իլան.

Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի տախիլինտէ քեաին Մանիսա կէօլիւնին սույու մահի (պալըգ ավը) րուսումը՝ միւթէգարրիգ իւլ հուլուլ օլան 1299 սէնէսի մարթը իպթիտասընտան իթիպարէն իւչ սէնէ միւտտէթլէ իհալէ օլունմագ իւզրէ Տույունը Ումումիյէի Օսմանիյէ վարիտաթը մուխասսասէսի իտարէսի Թարաֆընտան մէվգի միւզայէտէյէ գօնուլտուղունտան, պու պապտէ թանզիմ օլունան մուգավէլէնամէ չէրաիթինէ քեսպը վուգուֆ իթմէք իսթէյէն թալիպլերին Տէրսաատէթտէ քեաին նէզարէթը ումումիյէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլերի, վէ կէրէք Տէրսաատէթտէ վէ կէրէք Պրուսաա վէրիլէճէք ֆիյաթլար՝ իչպու 1298 սէնէսի շուպաթըընըն օն պէշինճի կիւնիւնէ տէկին գապուլ օլունաճաղը իլմաթ օլունուր ։

Ֆի 29 քեանունը սանի 98

3—3

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մահքէմէի Թէմիւիզ ապալըը Մահքէմէի իսթինաֆ ճինայէ տաիրէսի րէիսը սաբըգ Մուսթաֆա պէյէ,

Մահքէմէի իսթինաֆ ճինայէ տաիրէսի ըզալըքըի՝ Տէրսաատէթ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի րէիսի սաբըգ Իպրահիմ պէյէ,

Տէրսաատէթ պիտայէթ մահքէմէսի ճէզա տաիրէսի ըզալըքըի՝ Թրապիզօն իսթինաֆ մահքէմէսի րէիսը սանիսի սաբըգ Սաատէտտին էֆէնտիյէ,

Թրապիզօն վիլայէթի տախիլինտէ քեաին Թիրէպօլու գազասը գայմագամլըղը՝ Թրօլ գայմագամը սաբըգ Օսման Նաֆիզ էֆէնտիյէ,

Վիլայէթը մէզքիւրէ տախիլինտէ քեաին Թրօլ գազասը գայմագամլըղը՝ Թիրէպօլու գայմագամը սաբըգ Հաֆըզ Ալի էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

ՍԻՎԱԶՏԱ ՏԻԼԷՆՃԻԼԻՔ

Սըվազ վիլայէթինտէ խուսուսիյլէ սօն մուհարէպէտէն պէրու ֆագր ու զարուրէթ չօղալմագտա օլըր։ Վալիի վիլայէթ Րիֆաթ բաշա հազրէթլէրի՝ պու աճվալը թէէսսիւֆ իչթիմալըտէն միւթէէսսիր օլարագ իտարէ իթտիկլի վիլայէթտէ ֆագր ու զարուրէթին էօնիւնիւ ալմագ իւզրէ պաշը թէտապիրը հասէնէ իթթիխազ իթմիշ տիր ։ Իշթէ թէտապիրը մէզքիւրէ ճիւմլէսինտէն օլմագ իւզրէ վալիի միւշարիլէյհ հազրէթլէրի՝ տաիրէի սէլահիյէթինտէ պուլունան սանճագ վէ գազա միւթէսարրըֆ վէ գայմագամլարընա պազը թալիմաթ կէօնտէրմիշ օլմալըա, թալիմաթը մէզքիւրէնին նէտէն իպարէթ օլտուղու Սըվազըն րէսմի կազէթասընտան նագլէն պէրվէճհը զիր խիւլասա օլունուր ։

Քէզա վէ չէհիր մէմուրինի էվվէլ էմրտէ եապանճը տիլէնճիլէրի թէպլիս վէ ֆագաթ մէզգունլերի վաթանլարընա ավտէթինէ լազըմ կէլէն վէսայիթի միւմքինէ մէրթէպէ թէտարիք իթմէք էմր ալմըշլար տըր ։ Եէրլի տիլէնճիլէրէ տիլէնճիլիքտէն կէչինէն մուհաճիրլէրէ կէլինճէ, հէր սանճագ վէ գազանըն միւթէսարրըֆ վէ գայմագամը՝ Թահթը էմրլէրինտէ պուլունան մէմուրինին մուավէնէթիյլէ, տէլիգանլըլար իլէ կէնճ գըզլարը քիրալար էվլէրինէ խըզմէթքեարլըգա գօյմագ վէ էրքէքլէրի միւթէֆէրրիգ սէնաաթլարա իսթիխտամ իթմիւքլէ իւզրէ սարֆը զայրէթ ու իգտամ իտէճէքլէր տիր ։ Ալիլ վիւճուտ վէ չալըշմայա գուտրէթի օլմայանլարա կէլինճէ, վալի բաշա հազրէթլէրի՝ իմարէթ վէ թէքքէ վէ սաիր միւէսսէսաթը խայրիյէ թարաֆընտան գայըրըլմալարընը էմր իյլէմիշ տիր ։

Քէզա վալիի միւշարիլէյհ՝ միւէսսէսաթը խայրիյէսի պուլունմայան չէհիրլէրտէ, մէմուրինին ալտըգլարը մաաշլարտան 0/0 տէ 1 նիսպէթինտէ պիր մուավէնէթը մահիյէ իթասը վէ էհալի թարաֆընտան հէտիյէլէր վէրիլմէսիյլէ խանէ սանըրգլարը իհտաս օլունմասընը բէյնէ ու նասիհաթ իթմիշ տիր ։ Պունտան մաատա Րիֆաթ բաշա հազրէթլէրի՝ պէլէտիյէ թարաֆընտան իշլէր աչըլըպ ֆուգարալարըն գապիլիյէթլէրինէ կէօրէ իսթիխտամ օլունմալարընը թավսիյէ ու նասիհաթ իյլէմիշ տիր. պու հալտէ էհալիի ֆուգարա ըըզ ու նամուսլըյա կէչինմէսինի չըգարալիլէճէք տիր ։ Վալիի միւշարիլէյհ՝ թէտպիրը մէզքիւրէ իճրա օլունտըգտա Սըվազ վիլայէթինտէ տիլէնճիլիյին զաիլ ու նապէտիտ օլաճաղընա գանաաթ հասըլ իթմիշ օլմաղլա, պու թէտպիրլէրին իճրասընա մէմուր օլանագլարընը միւթէսարըֆ վէ գայմագամլարա խիթամ իթմիշ տիր ։

Րիֆաթ բաշա հազրէթլէրինին իշպու թէսավվուրը Սըվազ վիլայէթինտէ գապիլը իճրա օլուպ օլմամալըղը, վէ գապիլը իճրա օլըրսա նէթայիճը հասէնէի միւնթէճ օլուպ օլմայաճաղը հաքքընտա չիմտիլիք մէճհուլ իսէ տէ, հէր նէ տէ օլսա բաշաի միւշարիլէյհ հազրէթլէրի պիւնէրճէ էհալինին տիլէնճիլիքտէն գուրթարմագ վէ մէրգումուն պիչարէկեանըն կէչինմէլէրի իչին իլչ թէտարիք իթմէք խուսուսընտա սարֆ իթէկլէտիկլի մէսաի ու իգտամաթտան տոլայը չայանը մէտհ ու սիթայիչ տիր ։

—

Էվվէլքի կիւն Պէյօղլունտա Օթէլ տը Բէօթ նամ օթէլտէ Բուսիալը պիր միրալայըն նէֆսինէ սուի գաստ իթտիկինի տուէնքի նիւսխէմիզտէ եազմըշ իտիք. Պու պապտէ ալտըղըմըզ թաֆսիլաթա կէօրէ, մէրգում Բուս՝ կէչէն բազար կիւնիւ մէզքիւր օթէլտէ պիր չայ իչմիշ վէ օտասընա կիտէրէք պիւթիւն կիւն օրատան չըգմամըշ տըր ։ Օ կիճէսի մէզքիւր օթէլին ուշագլարընտան պիրի Բուսիալըըն օտա գարուսը քիլիտլի օլտուղունը, վէ ղալիպա իչէրիտէ քիմսէ պուլունմատըղընը օթէլ սահիպինէ խապէր վէրմիշտէ, մէրգում Բուսըն քիլիտլէյիպ տըշարը չըգտըղը մէչհուլ օլուպ իրթէսի կիւնիւնէ գատար պէքլէնիլմէյէ գարար վէրիլմիշ տիր ։ Էվվէլքի սապահ եինէ գարուսըն էվվէլքի կիպի քիլիտլի օլտուղը վէ մէզքիւր օտայա կիրէն չըգան օլմատըղը կէօրիւլինճէ, պիր ֆէլաքէթ վուգուու միւլահազասընա մէպնի քէյֆիյէթին հիւքիւմէթէ իխպար օլունմասընա գարար վէրիլմիշ տիր ։

Մէրգում Բուս՝ Պայէֆ իսմինտէ օլուպ Բօրթուկալտան մուվասէլէթ իթտիկինի օթէլ սահիպինէ ագտէմճէ պէյան իթմիշ օլտուղունտան, տէրհալ Օթէլ տը Բէօթին մէնսուպ օլտուղը Աւսթրիա գօնսօլաթօսը իլէ Բօրթուկալ գօնսօլօսխանէսինէ միւրաճաաթ օլունմուշ, վէ պու իքի գօնսօլաթօ թարաֆընտան իքի մէմուրը մախսուս կէօնտէրիլէրէք, մէմուրինը մէրգումէ՝ Մ. Պայէֆին օտասը սահիհէն քիլիտլի օլտուղունը պաաէլմուայէնէ կէօրտիւքտէ, քէնտի հուզուրլարընտա մէզքիւր գարուսըն քիլիտինի գըրտըրըպ աչտըրմըշլար տըր ։

Գարու աչըլըր աչըլմազ տէհշէթէնկիզ վէ եիւրէք բարալայան պիր մէնզարէ հազըրունը խէյվ ու տէհշէթէ սիւչար իթմիշ տիր. զիրա քի Մ. Պայէֆին սօպանըն էօնիւնտէ պիր գօլթուգ սանտալեասընա տայանմըշ, այագլարընը իսմէթ իսթմէ գօյմուշ, վէ էլլէրինի աչարագ սամիշ, վէ անագ գուրշունըը աղըզընա պօշալթըպ քէնտինի թէլէֆ իթմիկի ըդվոյնէրի պիր էլինտէ թութմուշ օլտուղը հալտէ նաշը պուլունմուշ տըր ։

Օրատա պուլունան պիր մասա իւզէրինտէ 4 մէքթուպ պուլունմուշ տըր քի, պունլարըն իքիսի մէօհիւրլիւ, վէ Բուսճա եազըլմըշ օլան տիկէր իքիսի տէ աչըգ իտի։ Մէրգում Բուսըն էվրագը թահարրի օլունտուգտա, էճպինտէ պուլունան պիր բասբօրթտան, քէնտիսինին հիւքիւմէթը մէթպուասընտան ալտըղը պիր մէզունիյէթ մուճիպինճէ սէյահաթա չըգան պիր Բուս զապիթի օլտուղը անլաշըլմըշ տըր ։ Զապիթը մումաիլէյհին քէնտիսինի թէլէֆ իթմէսինէ սէպէպ նէ օլտուղը հէնուզ անլաշըլամամըշ իսէ տէ, ուզէրինտէն չըգան մէքթուպլարտան իչլէրի անլաշըլաճաղը մէզքուր իսէ տէ, Բուսիա գօնսօլօսը պու Օթէլ տը Բէօթտէն Բանկալթըտէ Բուս խաստախանէսինէ նագլ օլունմասընը վէ օրատա իճրաի թէշրիհ իտիլմէսինի էմր իյլէմիշ տիր ։

—

Սըրպիա գրալը Միլան Օպրէնովիչ ալէյհինտէ սուի գասըտ թէշէպպիւսէսինտէ պուլունան վէ միրալայ Մարգօվիչ նամընտա պիր Սըրպ զապիթինին զէվճէսի օլան գատընըն իլէ գըզգարտաշը վէ տիկէր պէշ գատընըն թէլիրաթտա հալա մահպուս տըրլար։ Թահգիգաթա քէմալը կէրմի իլէ տէվամ օլունմագտա տըր։ Բիվայէթէ կէօրէ իշպու սուի գաստա բէք չօգ քիշի տախիլ իմիշ։

—

Սօն բօսթա իլէ ալընան Եունան կազէթալարընտա օգունտըղընտա կէօրէ, չիչէք խասթալըղընտան տօլայը Աթինատա հէր օլունան խէյվ ու էնտիշէ իլէթի մէզքիւրէնին ինգըրազ պուլմասը իւզէրինէ զաիլ օլմուշ տըր ։ Քէզա Իզմիր վէ Սէլանիք գըտէ տախի չիչէք խասթալըղը մինտէֆի օլմագ իւզրէ իմիշ։

—

Պրուսաատան Նէ..... եազըլտըղընա կէօրէ, չէհրը մէզքիւրտէ տէհշէթլի պիր ճինայէթ իճրա օլունմուշ տըր. չէօյլէ քի, իսլամըն պիրի վալիտէսի իլէ պիր օլարագ գարըյըը գաթլ իթմիշ վէ գույույա աթմըշ տըր ։ Մուախխարէն գաթիլը մէրգում իչպու ճինայէթինի կիզլէմէք իչին գարըյըն քէնտի քէնտինի թէլէֆ իթտիկինի էօթէքինէ պէրինէ ինանտըրմագ իսթէմիշ իսէ տէ, բօլիս Թարաֆընտան մէրգում Միւսլիմանըն խանէսի թահարրի օլունարագ մէգթուլէ գարըյըն թեսպիթ ու մուայէնէ իթտիրիլմիշ, վէ ֆագաթ իշպու մուայէնէտէ սուի գաստ էսէրի կէօրիւլմէտիյինտէն, պէտապաեթ գաթըլըն գօճասը իլէ գայինանասը պիլթէվգիֆ մահպուս իտիլմիշլէր տիր ։

—

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 13 Փետր․

Ինկլիզ էսհամը Ինկ․ Լիր․	102-9/16
Օսմ․ էսհամը աչըլըր	11-11/16
» » գաբանըր	11-3/4
Իսթիգրազ 65	13-7/8
» 69	12-1/2
» 71	73-
» 72	23-1/4
» 73	11-1/2
Օսմանլը Պանգասը	18-5/8
Րուսիա իսթիգրազը	84-1/4
Մըսըր տույ․ մութա հըտէ	71-
» իմթիյազլը	93-5/8
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	71-1/2
Դօշիլըտ իսթիգրազը (Մըսըր)	93-
Մաճարիսթ․ էսհամը 1877	99-5/8
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25-45

Բարիզ 13 Փետր․

Ֆրանս․ էսհ․ 3 % Ֆր․	79-22 1/2
» » % 5	114-87 1/2
Օսմ․ էսհամը աչըլըր	11-80
» » գաբանըր	11-77 1/2
Իսթիգրազ 65 Ֆր․	68-
» 69	63-
» 73	57-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	52-75
Օսմ․ Պանգասը	717-50
Գրէտի Լիօնէ	551-25
Գրէտի Փօնսիէ	1235-
Լիօն աքսիօնը	1525-
Սուէյիշ աքսիօնը	2152-50
Րուսիա 5 % 1877	90-1/4
Իթալիա էսհամը	86-87 1/2
Մըսր Փօնս․ մութա հըտէ	357-50
Մաճարիսթան էսհամը	100-
Իսպանիա 6 % 1879	-
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-22

Վիէննա 13 Փետր․

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	120-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	25-

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ․ ում․ տիւն ագչ․ գաբ․		12-34
Պու սապահ աչըլըր		12-36
Մըսըր մութթահըտէ․ գաբ․		79-
Պու սապահ աչըլըր		79-10
Իսթիգր․ 63 (մութօն)		73-
» 65		71-
» 69 (բինար		62-75
» 72 (Պօնտիւ Թրէ․)		22-50
» 73		58-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի		54-50
Ագչէ Փայիզի		9-
Բէշօր	Ղրշ․	28-
Հէվալէսիզ	»	32-20

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-10
Օթոմապոլ պանգասը	8-10
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-08
Թրամվայ	3-20

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ․ լիրասը 100 ղրշ․տան		Ղ․ Բր․
Պէյազ մէճիտիյէ Փարգը		108-10
Մէթալիք	»	102-
Պէշլիք	»	104-10
Ալթըլըգ	»	104-20
Գազըր	»	700-
Գայմէ		920-
Ինկիլիզ լիրասը		110-25
Ֆրանսըզ ալթունը		88-02
Բօլ		90-14
Գրէմից ալթունը		51-15
Գարպօն գայմէսի		9-17

ԻԼԱՆԱԹ

Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինտէն կէլէն իլան

Ավրամ Թիւճճարըն Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իքինճի հուգուգ տաիրէսինտէն իթա գըլընան 8 մայիս 96 Թարիխլի վէ 15 Նումէրօլը իլամ մուճիպինճէ Ագբահամ Պիլօյա տէյնի Ջպուլունան մէպալիղը մալիմէնին Թէսվիյէսի զըմընտա մէտեուն մէրգումըն Ֆիպալի գաբուսը խարիճինտէ Ֆէնէր ճատտէսինտէ Սէֆրիգօզ մահալլէսինտէ քեաին պիր Թարաֆը Աիշէ Սըտտիգէ հանըմ Նամընտա պիրինէ մէրհումն արսա արգասը սահիլ, տիկէր Թարաֆը 118 Նումէրօլը մաղազա, էօնիւ Ֆէնէր ճատտէսի իլէ մահտուտ Թախմինէն 200 ղըրա մըգտարը 116 Նումէրօլու մէյխանէ արսասը իլէ մահալը մէզքիւրտէ քեաին սոլ վէ արգա Թարաֆլարը Նահումխանէ վէ սաղ Թարաֆը մէզքիւր մէյխանէ արսասը, էօնիւ Ֆէնէր ճատտէսի իլէ մահտուտ Թախմինէն 200 ղըրա մըգտարը 118 Նումէրօլը մաղազալարտա պուլունան սիւլիւս հիսսէսինին Թարիխը իլանտէն 15 կիւն սօնղրա պիլմիւզայէտէ ֆիւրուխթընա Թէշէպպիւս օլունաճաղը Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինտէն իլան օլունուր ։

27 քեանունը սանի 98

Բէզա

Խօշմաալը Նսատ աղանըն Տէրսաատէթ պիտայէթ մահքէմէսի իքինճի հուգուգ տաիրէսինտէն իթա գըլընան 29 հազիրան 98 Թարիխլի վէ 248 Նումէրօլը իլամ մուճիպինճէ տիւլկէր Մարտիրոս Դազարեանա տէյնի պուլունան մէպալիղը մալիմէնին Թէսվիյէսի զըմընտա, մէտեունը մէրգումըն Գօսգաստա Հասան բաշա խանը տէրունինտէ քեաին ալթ գաթտա 30 վէ իւսթ գաթտա 2 վէ 15 Նումէրօլար իլէ մուրագգամ 3 պապ օտատա օլան պիրէր րուպ հիսսէսի պունտան աղտէմ միւզայէտէէ գօնուլարագ, լիրաի Օսմանի 100 ղրշ․ հիսապըյլա 4000 ղուրուշտա Թալիպի էօհտէսինտէ Թէգարրուր էյլէտիկինտէն, էմլաքը մէզքիւրէյէ պէտէլը մուգարրերտէն ֆազլայա եանի 100տէ 5 զամմըյլա Թալիպ օլանլարըն Թարիխը իլանտէն 31 կիւնէ գատար Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ։

19 քեանունը սանի 98

Մահքէմէի Թիճարէթ իճրա տաիրէսինտէն կէլէն իլան․

Խունան տէվլէթի Թէպաասընտան Ալէքսանտրօս Նիկօլայօ վէրէսէսինին Թէպաասի տէվլէթը Ալիյէտէն Թրանտաֆիլօ Նամ քիմէսնէյէ օլան տույունը մահքիւմէսինին Թէսվիյէսի իչիւն վէրէսէի մէզպուրէնին միւթէսարրըֆ օլտըգլարը Պէօյիւք Ատատա Բաթրիգօզգաղընտա 7 Նումէրօլը մա պաղչէ պիր պապ խանէ պունտան մուգատտէմ մէվգըի միւզայէտէյէ գօնուլարագ Օսմանլը լիրասը եիւզ ղրուշ հիսապը իլէ 25,000 ղրուշ պէտէլ իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ գալմըշ, վէ Թարիխը իլանտան իթիպարէն 31 կիւն եանի կէլէճէք մարտըն 3իւնճիւ բէնշէնպիհ կիւնիւ սաաթ 10ա գատար եիւզտէ 5 զամմ գապուլ օլընարագ, ղիքը օլընան եէվմ վէ սաաթտան սօնրա արթըգ հէր նէ զամմ վուգու պուլուր իսէ գապուլ օլընմայըպ գարարը գաթիսի վէրիլէճէք Թալիպի էօհտէսինէ կէչիրիլմէսի մուգարրէր պուլունմըշ օլտըղընտան, մէզքիւր խանէյէ եիւզտէ 5 զամմը իլէ Թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին միւտտէթը մէրգումէ զարֆընտա Մահքէմէի Թիճարէթ իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլընըր ։

31 քեանունը սանի 98 ։

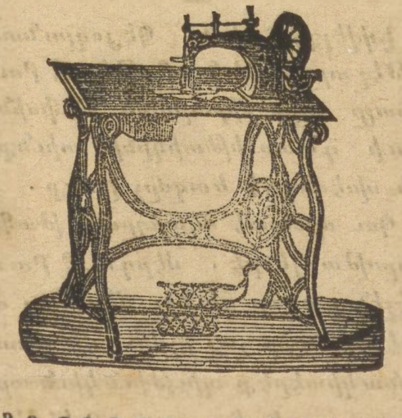

ԱԷՕՆԻՏԻ ԳԼՕՆԱՐԻ ՄԱՂԱԶԱԼԱՐԸ

Ինկիլթէրրա վէ Ամէրիգա վէ Ալէմանիա մաքինա ֆապրիգալարընտան էլ վէ այագ մաքինալարըն պու ճինսինտէն օլուպ, կէրէք տուզինա վէ կէրէք թանէ իլէ վէ 12 Նէվ տիկէր սիֆիշ ալթըլարը իլէ պէրապէր 6 սէնէ միւթէմատիէն իշլէյիպ պօզուլմամագ իւզրէ պիր զըթա սէնէտ տախի վէրիլէճէկինտէն, Գալաթատա Թիւնէլ սօգաղընտա 75 Նումէրօտա վէ Տէրսաատէթտէ Շարգ չարշըսը գարշըսընտա 55 Նումէրօլը մաղազատա էհվէն ֆիյաթ իլէ ֆիւրուխթ օլունաճաղը կիպի, Թէշրիֆէ բաղպէթ պույուրաճագ զէվաթը քիրամըն տախի մէմնուն օլաճագլարը իլան օլունուր ։

ԽԱՍԹԱԼԸԳ ՊԻՐՑԷՆ ՊԻՐԷ ՆԱՄԸԼ ԻՒՋԷՐԻՄԻՋԷ ԿԷԼԻԹՕՐ

Նասըլ քի պիր խըրըզ պիգի կիճէ սայար, էօյլէ տէ պու խասթալըգ կիզլի սուրէթտէ իսթիւմիւզէ հիւճիւմ իտէր ։ Պու խասթալըգա միւպթէլա օլանլար կէօյիւստէ վէ գապուրկալարտա վէ պաղէն սըրթտա պիլէ աղըր տուեարլար ։ Իսթէրինէ օսանճ կէլիր վէ ույումագ իսթէրլէր․ ազըզ խուսուսի իլէ սապահլարը ֆէնա տըր ։ Տիշլէր եարըշըգտըր պիր մատտէ իլէ քիրլէնիր, իշթահ գաբանըր, խասթա սինէսինտէ պէօյիւք պիր աղըրլըգ վէ պաղէն պիր գասաֆ վէ տօյմազ պիր աճըլըգ տուեար, կէօզլէր սօլար, բարմագլարըն ուճլարը սօւուր վէ Նէմլէնիր ։ Պիր ազ վագթ սօնրա պիր էօքսիւրիւք պաշլար, վէ պու էօքսիւրիւք էվվէլա գուրու օլուր, վէ պիր գաչ այ սօնրա եէշիլճէ պիր պալղամլա կէլիր ։ Խասթա տայմա պիր եօրկունլուգ տուեար, վէ պէյհուտէ ույումագ իսթէր. պու ույգու քէնտիսինէ հիչ պիր գուվվէթ վէրմէզ ։ Պաշէհու իւզիւնէ պիր Բիթիգլիք կէլիր վէ հէր շէյի ֆէնա կէօրիւր ։ Պ'րաէն պիրէ այագա գալգտըղընտա, պաշը տէօնէր, ինգըպագը օլուր․ սէրիտի կեահ գուրու վէ կեահ սըճագ տըր․ գանը գաթըլաշըրպ ճէվէլանը ազալըր․ կէօզլէրինին ագլարը սարը պիր րէնկ ալըր, խարարը ազ տըր վէ զօր օլուր․ պունտան մաատա Թօրթուլու տըր ։ Խասթա՛ եէմէյի եէմէյի էքսէրիա տիշարը վէրմէյէ մէճպուր տըր․ պու իսթիֆրաղարտան տօլայը աղըզտա պաղէն աճը վէ պաղէն Թաթլըճա պիր տատ գալըր, վէ գուստուգտան սօնրա էքսէրիա եիւրէք չարպընթըսը կէլիր․ Խասթանըն կէօզլէրի գայըֆլար, վէ կէօզլէրինին էօնիւնտէ տայմա լէքէլէր պուլունուր․ պէօյիւք պիր եօրկունլուգ վէ գայըֆլըգ տույար ։ Պիւթիւն պու ալամէթլէր պըրտա իլէ մէյտանա չըգար ։ Տէրլէր քի, էհալինին իւչ բայընըն պիր բայը չու եա պու Թարզտա մէզքիւր խասթալըղա միւպթէլա տըր ։ Պազը հէքիմլէր պու խասթալըղըն Թապիաթը իւզէրինէ էքսէրիա եանըլմըշլար տըր ։ Պազըլարը պիր ճիյէր խասթալըղը, պազըլարը հազմըսըզլըգ, վէ Նիհայէթ քիմի տէ տալագ խասթա. լըղը մագամընտա Թէտավի իթմիշլէր տիր, լաքին պունլարըն միւխթէլիֆ Թէտավիլէրինտէն հիչ պիրի մուվաֆֆագիյէթէ Նայիլ օլմամըշ տըր ։ Մամաֆիհ «Մատամ Սէյկէլին Շիֆաքեար Շուրուպը» հէր խուսուստա Թէմամըյլա խասթալըղը էյի իտէր ։

Հազմըսըզլըգ բէք վախիմ պիր խասթալըգ օլուպ, բէք չօգ ինսանլարտա վար տըր, վէ էկէր սէրիան պագըլըպ Թէտավի օլունմազ իսէ, նէթիճէսի չօգ ֆէնա օլուր ։ Սէյկէլին շուրուպը էն միւշքիլ ահվալտէ մուճասիր պիր մուալիճէ տիր ։

Սահիպի Ա․ Ճ․ ՀՕՒԱՑԹ

2 Ֆարինկտըն Րօտ Լօնտրա Է․ Գ․

Պէյօղլու Գալաթա վէ Սթամպօլըն պիլճիւմլէ պաշլըճա էճզախանէ վէ տէբօլար սիւքքեանլարընտա պուլունուր ։

Թօբտան վէ բէրաքէնտէ միւպայէաթ իչիւն Գալաթատա Վօյվօտա գուլլէսինտէ Եիւքսէք Գալտըրըմտա Ն․ 95-97տէ Ումումի Ինկիլիզ մաղազասընտա մէմուրը մախսուսը էտմօնտ Գարուանայա միւրաճաաթ իթմէլի տիր ։

ԲԱՐԻԶ ՄԷՔԹԷՊԻ ԹԻՊՊԻՑԷՍԻ ՏԻՇՃԻՍԻ ՏՕՔԹՕՐ ՏՈՒՐԻՆԻՆԻՆ ԹԷՐԹԻՊԻ

Ինսանըն հըֆզը սըհհաթինէ էլզէմ վէ լապուտ օլան Թէտապիրտէն պիրի տէ տիշլէրինին Թէմիզլիյի մատտէսի օլուպ, էկէր պունա տըգգաթ օլունմազ իսէ, պունտան խայլի մազարրաթ հասըլ կէլէճէյինտէն կիպի, բէք չօգ խասթալըգ տահի անտէն Նէշէթ իտէր ։

Մեթհուր Թայմս կազեթասը՝ ազըզը Թէմամէն մուհաֆազա արզուսընտա պուլունան զէվաթըն տօգթօր Տուրինինի գատար Թէճրիպէ վէ էհլիյէթի պուլունան պաշգա պիր րէհպէր տահա պուլունմաղընըն վէ մումաիլէյհին 1863 տէ «աղըզըն հըֆզը սըհհաթի» իւնվանըյլա Նէշր իթտիկի րիսալէտէ միւնտէրիճ Թէնպիհաթը Թէգմիլ քեմալիյէթլէ Թարաֆըմըզտան Թաստիգ օլունտըղընը պէյան իտէյօր ։

Գանձէֆ Նամ Ինկիլիզ էճզախանէսի տիրէգտէրին միւէսսիսի պօյմալըգ մուհաֆազա իտէն, վէ տիշ էթլէրինի գուվվէթլէնտիրէն տիշ տօզու իլէ տիշ Թօզըն Թակիպը մումաիլէյհին ընշէ Թալարընտա Թէվֆիգէն Թէրթիպ էյլէմիշ տիր ։

Պու տիշ տօզըն տօրէթը իսթիմալինէ կէլինճէ, մէզքիւր տօզտան իքի իւչ տամլա պիր տիւլպէնտէ խօրաշար իւզէրինէ գօնուլուպ տիշ տօզը հալտէ, էն չիտտէթլի աղըզլար պիլէ կէչէր ։

Տօգթօր Տուրինինին տիշ ֆըրչալարը էքսէր Թէրճիհա Թարաֆընտան Թագտիր ու Թավսիյէ օլունմուշ օլմաղլա, Գանձէֆ էճզախանէսի մէզքիւր ֆըրչալարը պիլխասսա Լօնտրանըն պիրինճի ֆապրիգալարընտան կէթիրթմիշ տիր ։ Խմոի պու Թէրթիպի եաբտըրմագ արզուսընտա պուլունանլար Պէյօղլունտա Գանձէֆ պիրատէրլէրին Ինկիլիզ էճզախանէսինէ միւրաճաաթ իթտիքլէրինտէ էհհէրճէհէթ խոշնուտ օլաճագլար տըր ։

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՁՕՃՈՒԳ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԹԱՊԻՊ

Տօգթօրը մումաիլէյհ՝ պունտան պէօյլէ բազար իրթէսի, չարշէնպիհ վէ ճումաա կիւնլէրի սապահտան էօյլէյէ գատար Պէյօղլունտա 247 Նումէրօլու Ինկիլիզ էճզախանէսի Նամը իլէ մառուֆ Գանձէֆ պիրատէրլէրինին էճզախանէսինտէ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէնլէրի գապուլ վէ Թէտավի իտէճէկինի վէ աչ օլմագ իսթէյէնլէրի տէ բէք կիւզէլ վէ նէֆիս աշի իլէ աշլայաճաղընը միւթէպէր էհալիյէ իլան իտէր ։

ԵՍՐԱՐԸ

Հ Ի Ն Տ

Մէզքիւր քիթապըն իւք ճիլտի՝ 34 ճիւզ օլտուղը հալտէ խիթամ պուլուպ, իքինճի ճիլտին 22նճի ճիւզի տախինէշր օլունմուշ տըր ։

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ

Գ․ ՎԷ Հ․ ՔՈՒՅՋԻՈՒՔԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

Միւտտէթի մատէտէն պէրու կէրէք էճզա Թիւճճարլըղը իլէ վէ կէրէք էճզաճըլըգ սանաաթը իլէ մէշղուլ պուլունուպ, բազպէթլու էհալինին հուշնուտիյէթի իչիւն էլտէն կէլէնի սարֆ իթմէքտէ պուլունան, հիւրմէթլու միւշթէրիլէրիմիզէ վէ ումում էհալիյէ պանա մալում տըր ։

Պու տէֆա տախի էսքիտէն պէրու հիւրմէթլու միւշթէրիլէրիմիզէ պէօյլէ պիր սուհուլէթ օլմասը իչիւն պիր էճզախանէնին քիւշատընա արզու էթմէշ օլուպ, վէ պու արզումըզա տախի Նայիլ օլարագ, չօգ սէնէլէրտէն պէրու ամմէնին մալում օլան Սթամպօլտա Եէնի Ճամիտէ 26 Նումէրօ իլէ մուրագգամ էճզա տէբօզիթօսու մաատա, պու տէֆա եէնի Սթամպօլտա քէօբրիւ ղարշըսընտա 77 Նումէրօ իլէ մուրագգամ Գ․ վէ Հ․ ՔՈՒՅՋԻՈՒՔԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ իւնվանը իլէ պիր էճզախանէ վէ տէբօզիթօ քիւշատ իթմիշ օլտուղումուզը, հիւրմէթլու միւշթէրիլէրիմիզէ վէ ումում էհալիյէ արզ ու պէյան իտէրիզ ։

Մէզքիւր էճզախանէ վէ տէբօզիթօմըզտա, Ֆրանսանըն, Լօնտրանըն վէ Ալէմանիանըն Թէրթիպաթը քիմեէվիյէսի իլէ էճզայի միւթէնէվվիէսի գայէթ տիգգաթլը եարըլմըշ վէ էն ալա ճինսլէրինտէն մէվճուտ, վէ էհվէն ֆիյաթլա ֆիւրուխթ օլունուր ։ Պունլարտան մաատա հէրան իւմրի օլունան էնվաի ճինս չարագ, գօնեագ, Թագէ մաատէն սուլարը, վէ պիրինճի Նէվ պալըգ եաղը, վէ մէշհուր պազը պիլճիւմլէ տայմա պուլունուր ։ Մէզքիւր էճզախանէմիզ վարիտ օլան բըշէշթալար, անգարիպ Թազէ իլաճլար վէ էհվէն ֆիյաթլար իլէ զայէթ միգտարը պիր սուրէթտէ իմալ օլունուր ։

Պունտան տա գաթի Նազար, մէզքիւր էճզախանէմիզ իւզէրինտէ հէքիմլէր իչիւն տախի այրըճէ պիր մահալ Թախսիս օլունմուշ օլուպ, պու պապտա պիր մարազտան տօլայը հէքիմ իլէ պիր խըթիյարի իթմէք արզուսի օլան զէվաթ, մէզքիւր էճզախանէմիզէ Թէշրիֆ պույուրտուգլարընտա, հէր պիր ճինսլիէ ֆայիտէ մէնտ օլաճագլարը տախի պէյան վէ իլան իտէրիզ ։

Տօգթ․ Արապեան էֆ․ հէր բազար էրթէսի, բէնճշէնպիհ, վէ ճումաա իրթէսի կիւնլէրի սապահ սաաթ 6տան 8է գատար էճզախանէմիզտէ պուլունաճաղը կիպի Տօգթ․ Եդուարդ Իւթիւճեան տախի հէր կիւն սաաթ 6տան 10ա գատար էճզախանէմիզտէ պուլունուպ բազար կիւնլէրի սաաթ 5տէն 8է գատար քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն խասթէլէրի մէճճանէն Թէտավի պույուրաճագ տըր ։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆԸՆ

ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԷՔԷԹԼԷՐԻ

Իշպու 1883 փետրուարըն 4ինճի սալը կիւնիւնտէն իթիպարէն

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻԳԻ

ՆԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ատալարտան ուղրաղըլար Բէօղէօյտէն

Սա․ Տգ․	
1 50	Գ․ Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գընալը
1 45	Բէնտիք, Գարթալ, Գ․ Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գընալը

Բէօղէօյտէն Ատալար Ճանիպնէ

9 50	Գընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ․ Ատա, Գարթալ, Բէնտիք
10 45	Գընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ․ Ատա (1)

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Բէօղէօյէ

2 —	Բէնտիք, Գարթալ, Գ․ Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գընալը
9 —	Գարթալ, Գ․ Ատա, Հէյպէլի, Գուրկազ, Գընալը

Բէօղէօյտէն Ատալարա

3 —	Գընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ․ Ատա, Գարթալ
9 30	Գընալը, Գուրկազ, Հէյպէլի, Գ․ Ատա, Գարթալ, Բէնտիք

(1) Աքշամլարը քէօբրիւտէն Ատալար ճանիպինէ 10 45տէ իճրա օլունան սէֆէր հավա լօտօս վէ Թիփի գար օլտուղը վէգթ պիր չերեկ էվվէլ եանի 10 30տա իճրա օլունաճաղընտան, հավալարըն պէօյլէ օլտուղը զէմանլարտա միւշթէրիլէրին վագթը իլէ վաբօրա կէլմէլէրի իխթար օլունուր ։

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻԳԻ

Իզմիտ շըմէնտըֆէրի Թրէնլէրինէ գարշըլըգ

ՆԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Բէօղէօյտէն

Սա․ Տգ․		
5 10	Իզմիտէ կիտէն	գթ․ Նօ․ 2
10 35	Բէնտիքէ կիտէն	8

Հայտար Բաշատան

3 50	Բէնտիքտէն կէլէն	գթ․ Նօ․ 1
11 —	Իզմիտտէն կէլէն	5

ԳԱՏԸ ՔԷՕՅ ԹԱՐԻԳԻ

ՆԷՎՄԻՑԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ		ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ	
Բէօղէօյտէն	Գատըգէօյտէն	Բէօղէօյտէն	Գատըգէօյտէն
Սա․ Տգ․	Սա․ Տգ․	Սա․ Տգ․	Սա․ Տգ․
1 45	1 45	2 —	2 —
2 50	2 50	3 —	3 —
3 15	3 15	4 —	4 —
4 15	4 15	5 —	5 —
5 50	5 50	6 —	6 —
8 50	8 50	9 —	9 —
9 15	9 15	10 —	10 —
10 —	10 —	11 —	11 —
10 45	10 35	12 (2)	11 45
11 50	11 20		
12 (2)	11 45		

(2) Քէօբրիւտէն սաաթ 12տէ Գատըգէօյինէ իճրա օլունան սօն սէֆէր հավա լօտօս վէ Թիփի գար օլտուղը զէմանլար պիր չէյրէք էվվէլ եանի սաաթ 11 45 կէչէրէք իճրա օլունաճաղընտան հավալարըն պէօյլէ օլտուղը զէմանլար միւշթէրիլէրին վագթը իլէ կէլմէլէրի իխթար օլունուր ։

Քէօբրիւ վէ իսկէլէ մէմուրլարի այնէն պիլէթ ալուպ պիլէթ եէրինէ բարա ալմալարը քիւլլիյէն մէմնու տըր, միւթէճասիրլէրի պէր մուճիպը Թալիմաթ չէզալանտըրըլաճագ տըր ։ Պինաէն ալէյհ վաբօրա բաքիպ օլան զէվաթըն քէօբրիւտէն ագտիթթէլէրինտէ պիլէթլէրինի իսկէլէտէն վէ հէյնը ավտէթլէրինտէ Գատը գարիյէսի իսկէլէսինտէն մաատա վաբօրլար տէրունինտէ պիլէթլէրինի ալմալարը միւսթէրհամ տըր ։

Աքշամլարը քէօբրիւտէն սաաթ 9,50տա Ատալարա վէ սաաթ 11, 15 վէ 12տէ Գատըգէօյինէ հարաքէթ իտէն վաբօրլարտա ճիւրմի պէօյիւք վէ եօլճուլարը իզաճ իտէր տէրէճէտէ օլան եիւք վէ էշեա գապուլ օլունմայաճագ տըր ։

Թէհլիքէտէն հազէր օլունմագ իչիւն տիւման օլտըղը զէման հէր վաբօր պուլընտըղը Նօգթատա Թէվագգուֆ իտէճէկի կիպի, պօրա վէ ֆուրթունա միւնասէպէթիլէ պու սէֆէրլէր իճրա օլունամազ իսէ, պու պապտէ եօլճուլարըն պիր շէյ սէօյլէմէյէ հագլարը օլամայաճագ տըր ։

ԽԸՏԻՎԻՑԷ ԲՕՍԹԱ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸ ԻՏԱՐԷՍԻ

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷՆ ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՑԷՅԷ ՎԷ ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՑԷՏԷՆ ՏԷՐՍԱԱՏԷԹԷ

ՀԱՖԹԱՏԱ ՊԻՐ ՔԷՐՐԷ ՏՕՂՐՈՒՏԱՆ ՏՕՂՐՈՒՅԱ ԻՇԼԷՐ

ՍԹԱՄՊՕԼՏԱՆ ՀԱՐԷՔԷԹԻ

Հէր չարշէնպիհ օղլէտէն վագթը պուլունուր վէ Ջանագ գալէ, Միտիլլի, Իզմիր վէ Բիրէյէ օղրար․

ԻՍԿԷՆՏԷՐԻՑԷՏԷՆ ՎԻՒՐՈՒՏԻ

Հէր ճումա իրթէսի սապահլարը վագթը պուլունուր, վէ 4 պուչուգ կիւն իճրայի սէյահաթ իտէր․

Մէլահազէ․ — Բէրէյէ գարտանըն սիւվար օլտուղու ՇԱՐԳԻՑԷ վաբօրը՝ ալաֆ․ Փէտրվարըն 14ինճի չարշէնպիհ կիւնիւ էօյլէտէն սօնրա սաաթ 4տէ հարէքէթ իտէճէք տիր ։

Եօլճու իլէ էշեա նավլունը վէ սայիր մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէր Սթամպօլտա Գաղչէ գաբուսընտա Ալէմ Բաշա խանընտա մէզքիւրէնին իտարէխանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր ։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՑԱԶ ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱԵԱՆ